Nº. 297. 1860.

# NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 30 in het jaar; die van de Courant alleen f 20 en die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentien is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing, buiten de zegelgelden en briefporten.

ZATURDAG 15 DECEMBER.

*Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.*

## NEDERLANDEN.

Bij besluit van 13 December jl., nº. 69, heeft Zijne Majesteit goedgevonden tot arrondissements-ijker der maten en gewigten te benoemen *P. Schenkenberg van Mierop*, kweekeling der Koninklijke Academie te Delft.

Bij besluit van 13 December jl., nº. 74, heeft Zijne Majesteit goedgevonden tot luitenant-kolonel, kommandant van de 2de afdeeling rustende schutterij in de provincie Noordbrabant, te benoemen *J. W. Klamberg*, gepensioneerd majoor der cavalerie.

Bij besluit van 12 December 1860, nº. 58, heeft Zijne Majesteit goedgevonden, aan mr. *J. Ackersdijck*, op zijn verzoek, eervol ontslag te verleenen als voorzitter der Rijks-commissie voor statistiek, onder dankbetuiging voor zijne belangrijke diensten, den lande in die betrekking bewezen.

[*Herhaalde plaatsing ter verbetering van eene fout.*]

Bij Koninklijk besluit van 12 December 1860, nº. 60, is het ontvangkantoor der directe belastingen en accijnsen te Ossendrecht c. a. met het aldaar lagestelde kantoor der in- en uitgaande regten vereenigd, en dien ten gevolge tot ontvanger der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Ossendrecht c. a. benoemd de heer *V. J. F. van Steenacker*, thans ontvanger van eerstgemeld kantoor.

Bij Koninklijk besluit van 12 December 1860, nº. 61, is benoemd tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Heerenveen c. a., de heer *F. H. ter Horst*, thans ontvanger derzelfde middelen te Joure.

Bij Koninklijk besluit van 12 December 1860, nº. 62, is benoemd tot ontvanger der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Harderwijk, de heer *H. H. Groskamp*, thans ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Steenwijkerwold.

Bij Koninklijk besluit van 12 December 1860, nº. 63, is benoemd tot ontvanger der directe belastingen van het tweede arrondissement te Amsterdam, de heer *C. D. Merens*, controleur der 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Schiedam.

Bij Koninklijk besluit van 12 December 1860, nº. 64, is benoemd tot landmeter der 1ste klasse, bij het kadaster, de heer *J. Kuypers*, thans landmeter van de 2de klasse bij het kadaster.

Bij Koninklijk besluit van den 13den December 1860, nº. 67, is aan den Oost-Indischen ambtenaar *L. H. van der Ven*, laatstelijk controleur der 1ste klasse bij de landelijke inkomsten en cultures op Java, thans hier te lande aanwezig, op het daartoe door hem gedaan verzoek, een eervol ontslag verleend uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, een en ander gerekend van en met 1º. September 1860.

## BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'sGRAVENHAGE, *den 14den December* 1860.

Wij zijn door het Departement van Finantien in de gelegenheid gesteld tot het mededeelen van het navolgend:

OVERZIGT *van de opbrengst der Middelen* (*hoofdsom en opcenten*) *over de maand* November, *afzonderlijk en vereenigd met die der vorige maanden van* 1860, *in vergelijking gebragt met de raming van dat jaar en de opbrengst over dezelfde tijdvakken van* 1859.

| BENAMING DER MIDDELEN. | Bedrag der raming. | 1/12 der raming. | Opbrengst over de maand November 1860. | Opbrengst over de maand November 1859. | 11/12 der raming. | Opbrengst over de elf eerste maanden van 1860. | Opbrengst over de elf eerste maanden van 1859. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| *Directe Belastingen.* | | | | | | | |
| Grondbelasting . . . . . . | f 10,301,800.00 | f 858,483.33 | f 916,389.18 | f 936,536.87 | f 9,443,316.63 | f 9,971,435.06 | f 9,939,748.18 |
| Personeel . . . . . . . | 6,888,000.00 | 574,000.00 | 618,025.70 | 702,073.31 | 6,314,000.00 | 6,465,214.14⁵ | 6,439,124.38 |
| Patenten . . . . . . . . | 2,758,400.00 | 229,866.67 | 317,988.95⁵ | 388,107.36⁵ | 2,528,533.37 | 2,624,257.10 | 2,566,995.03 |
| Regt op de mijnen. . . . . | 1,725.00 | 143.75 | » | » | 1,581.25 | 1,352.02⁵ | 1,780.16 |
| Totaal . . . | f 19,949,925.00 | f 1,662,493.75 | f 1,852,403.83⁵ | f 1,971,717.04⁵ | f 18,287,431.25 | f 19,062,258.33 | f 18,947,597.75 |
| *In- en uitgaande regten en scheepvaartregten.* | | | | | | | |
| Regten op den in- en uitvoer. | f 3,277,000.00 | f 273,083.33 | f 331,382.63⁵ | f 265,476.70 | f 3,003,916.63 | f 3,521,868.54 | f 3,194,364.88⁵ |
| Scheepvaartregten . . . . . | 750,000.00 | 62,500.00 | 79,436.82 | 59,808.38 | 687,500.00 | 821,319.70 | 668,667.12 |
| Vuur-, ton- en bakengelden . | 300,000.00 | 25,000.00 | 28,080.15⁵ | 19,900.03⁵ | 275,000.00 | 299,380.15 | 270,860.85 |
| Formaatzegel. . . . . . . . | 9,384.00 | 782.00 | 842.76 | 751.80 | 8,602.00 | 9,783.05 | 9,190.76 |
| Totaal . . . | f 4,336,384.00 | f 361,365.33 | f 439,742.37 | f 345,936.91⁵ | f 3,975,018.63 | f 4,652,351.44 | f 4,143,083.61⁵ |

| BENAMING DER MIDDELEN. | Bedrag der raming. | 1/12 der raming. | Opbrengst over de maand November 1860. | Opbrengst over de maand November 1859. | 11/12 der raming. | Opbrengst over de elf eerste maanden van 1860. | Opbrengst over de elf eerste maanden van 1859. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| *Accijnsen.* | | | | | | | |
| Suiker | f 2,000,000.00 | f 166,666.67 | f 351,660.75 | f 368,520.00 | f 1,833,333.37 | f 1,886,618.40$^5$ | f 1,809,098.99 |
| Wijn | 1,190,000.00 | 99,166.66 | 108,842.64$^5$ | 108,651.50$^5$ | 1,090,833.26 | 1,177,298.84$^5$ | 1,189,470.83 |
| Binnenlandsch gedistilleerd | 5,450,000.00 | 454,166.67 | 587,007.03 | 571,063.47 | 4,995,833.37 | 4,828,431.43 | 4,802,257.72$^5$ |
| Buitenlandsch gedistilleerd | 230,000.00 | 19,166.67 | 37,928.35$^5$ | 19,548.64 | 210,833.37 | 252,391.58 | 267,173.37 |
| Geslagt | 1,270,000.00 | 105,833.33 | 305,420.66 | 485,985.90$^5$ | 1,164,166.63 | 1,278,101.25$^5$ | (*) 1,541,651.36$^5$ |
| Zout | 2,520,000.00 | 210,000.00 | 361,687.42$^5$ | 355,577.53$^5$ | 2,310,000.00 | 2,285,027.62$^5$ | 2,312,177.29 |
| Zeep | 1,225,000.00 | 102,083.33 | 125,416.79$^5$ | 131,767.15$^5$ | 1,122,916.63 | 1,163,557.51 | 1,263,166.92 |
| Bieren en azijnen | 500,000.00 | 41,666.67 | 36,431.55$^5$ | 45,935.28$^5$ | 458,333.37 | 446,112.95 | 510,671.39 |
| Steenkolen | 1,250,000.00 | 104,166.66 | 155,219.20$^5$ | 123,386.11 | 1,145,833.26 | 1,226,381.34$^5$ | (†) 1,026,208.22 |
| Turf | 1,640,000.00 | 136,666.67 | 45,909.29 | 34,922.65 | 1,503,333.37 | 1,511,903.38 | 1,405,741.85$^5$ |
| Totaal | f 17,275,000.00 | f 1,439,583.33 | f 2,115,523.71 | f 2,320,358.20 | f [illegible] | f [illegible] | f 16,077,[illegible] |
| *Waarborg en belasting der gouden en zilveren werken.* | | | | | | | |
| Belasting | f 244,000.00 | f 20,333.33 | f 19,502.68 | f 17,678.23 | f 223,666.63 | f 241,449.16 | f 218,[illegible] |
| Essaailoon en opcenten | 1,000.00 | 83.34 | 140.12$^5$ | 3.45 | 916.74 | 1,656.17 | 76.89 |
| Totaal | f 245,000.00 | f 20,416.67 | f 19,642.80$^5$ | f 17,681.68 | f 224,583.37 | f 243,105.34 | f 218,[illegible] |
| *Indirecte belastingen.* | | | | | | | |
| Zegelregten | f 2,001,000.00 | f 166,750.00 | f 175,479.44 | f 170,411.32$^5$ | f 1,834,250.00 | f 1,868,367.97 | f 1,777,052.05$^5$ |
| Registratieregten | 6,003,000.00 | 500,250.00 | 460,726.99 | 475,144.55 | 5,502,750.00 | 5,439,181.17$^5$ | 5,051,892.76$^5$ |
| Hypotheekregten | 483,000.00 | 40,250.00 | 41,712.49$^5$ | 33,337.85 | 442,750.00 | 470,016.01$^5$ | 426,315.46$^5$ |
| Successieregten | 4,416,000.00 | 368,000.00 | 263,860.32$^5$ | 112,441.84$^5$ | 4,048,000.00 | 3,848,117.26 | 3,837,552.27$^5$ |
| Totaal | f 12,903,000.00 | f 1,075,250.00 | f 941,779.25 | f 791,835.07 | f 11,827,750.00 | f 11,625,682.42 | f 11,092,812.56 |
| *Postergijen* | f 1,800,000.00 | f 150,000.00 | f 172,305.26 | f 161,135.50 | f 1,650,000.00 | f 1,796,565.74 | f 1,7[illegible] |
| *Staatsloterij* | f 410,000.00 | f 34,166.67 | f 90.00 | | f 375,833.37 | f 411,480.00 | f 401,341.50 |
| Totaal generaal | f 56,910,309.00 | f 4,743,275.75 | f 5,541,487.28 | f 5,508,662.41$^5$ | f 52,176,033.25 | f 53,947,017.59$^5$ | f 52,603,531.27$^5$ |

**SPLITSING** *van de opbrengst der* **directe belastingen** *over de elf eerste maanden van* **1860.**

| DIENSTJAREN. | Grondbelasting. | Personeel. | Patenten. | Regt op de mijnen. | Totaal. |
|---|---|---|---|---|---|
| 1858 | f 699.96 | f 53,034.61 | f 11,692.52$^5$ | » | f 65,427.09$^5$ |
| 1859 | 182,499.97$^5$ | 2,222,102.31 | 980,207.02$^5$ | » | 3,384,809.31 |
| 1860 | 9,788,235.12$^5$ | 4,190,077.22$^5$ | 1,632,357.55 | 1,352.02$^5$ | 15,612,021.92$^5$ |
| Totaal | f 9,971,435.06 | f 6,465,214.14$^5$ | f 2,624,257.10 | 1,352.02$^5$ | f 19,062,258.33 |

(*) Omtrent het geslagt wordt opgemerkt, dat, ten gevolge der wetten van den 15den Mei 1859 (*Staatsblad* n°. 37) en van den 26sten December daaraanvolgende (*Staatsblad* n°. 150), met 1860 zijn vervallen de 38 opcenten alsmede de 10 per cent collectief zegel, welke vroeger op dat middel werden geheven.

De opgave van 1859 bestaat alzoo:

| | |
|---|---|
| in hoofdsom ad | f 1,015,580.61 |
| » 38 opcenten ad | 385,920.63 |
| » 10% collectief zegel ad | 140,150.12$^5$ |
| | f 1,541,651.36$^5$ |

(†) Onder de bedragen voor de steenkolen en den turf zijn behalve de opcenten ook de 10 ten honderd voor het collectief zegel begrepen.

---

Door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie zijn blijkens de jongst ontvangen *Javasche Couranten* loopende tot den 27sten October jl., de volgende beschikkingen genomen:

bij het civiel departement:

benoemd: tot raadsheer in het hooggeregtshof van Nederlandsch Indie, mr. F. M. C. Pels Rijcken, laatstelijk president van het geregtshof in Suriname; tot Nederlandsch vice-consul te Shanghay, Th. Kroes; tot commies-controleur der inkomende en uitgaande regten, tevens havenmeester te Pasoeroean, J. Raaf; ter algemeene secretarie tot 1sten commies, mr. P. A. Matthes en jhr. mr. H. L. Wichers, tot 2den commies G. H. van Zijll de Jong, met bepaling dat hij als zoodanig wordt toegevoegd aan den secretaris van den Raad van Nederlandsch Indie; tot 3den commies P. C. G. Philips en jhr. J. H. Hora Siccama; bij de directie der burgerlijke openbare werken tot derden commies A. N. Dinger; tot commies bij den adsistent-resident van Madura J. Nettekoven; tot commies-controleur der inkomende en uitgaande regten te Batavia, H. Schouten; tot adjunct-boekhouder bij den ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Batavia, C. Willems; tot lid van de sub-commissie van onderwijs te Serang (residentie Bantam), de officier van gezondheid 3de klasse J. L. G. le Rutte; tot élève bij de tinmijnen op Banka, C. de Cock van Leeuwen; bij den zoutaanmaak te Grissee (residentie Soerabaija) tot zouthoofddepôt-pakhuismeester (standplaats Mandjar) A. Mahieu;

gesteld: ter beschikking van den resident van Palembang, de buitengewone klerk bij de algemeene rekenkamer S. A. Buddingh;

voorloopig gesteld: ter beschikking van den directeur der burgerlijke openbare werken, C. van Reyn;

hersteld: bij de burgerlijke openbare werken in activiteit, de architect P. J. Dumoulin, met bepaling, dat hij werkzaam zal zijn onder de bevelen van den eerstaanwezenden ingenieur in de residentie Soerabaija;

werkzaam gesteld: bij de burgerlijke openbare werken de door Z. M. benoemde adspirant-ingenieur A. A. Overgaauw Pennis, met bepaling, dat hij werkzaam zal zijn onder de bevelen van den eerstaanwezenden ingenieur in de residentie Samarang;

overgeplaatst: bij de burgerlijke openbare werken van Pasoeroean naar Macassar (Celebes en onderhoorigheden) de opzigter 2de klasse J. C. Motta; van Soerabaija naar Pasoeroean de opzigter 2de klasse J. A. Hahmé;

goedgekeurd: dat door den directeur der cultures, bij de landelijke inkomsten en cultures zijn geplaatst, in de residentie Tagal, ter beschikking van den resident aldaar, de controleur 2de klasse O. W. F. Neys; in de residentie Bantam, ter beschikking van den resident aldaar, de ambtenaar ter beschikking van den directeur der cultures F. A. A. Ruitenbach; dat door den landregter te Grissee, residentie Soerabaija, is benoemd tot buitengewonen substituut-griffier bij de regtbank, buiten

bezwaar van 's lands kas A. Mahieu; dat door den consul van Baden te Batavia is benoemd tot zijnen consul-agent te Batavia, C. Vriesendorp;

verleend: een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den onderwijzer J. C. Stoltenbach;

ontslagen: eervol, wegens ziekte, de opzigter 3de klasse bij 's lands burgerlijke openbare werken F. F. W. van der Waag; uit 's lands dienst, de ambtenaar op wachtgeld J. B. Brouwer, te Batavia;

bij het militair departement:

benoemd, tot adjudant bij het 15de bataillon infanterie de 1ste luitenant H. Bowier;

bevorderd: bij het wapen der infanterie, tot majoors: bij het 15de bataillon, de kapitein F. G. Hoffmann; bij het garnizoens-bataillon der Lampongsche districten; de kapitein A. J. E. Diemont; bij het garnizoens-bataillon van Palembang (Tebing Tingi), de kapitein J. H. Moorrees; — tot kapiteins: bij het 5de bataillon, de 1ste luitenant-adjudant F. Hubeek; bij het 7de bataillon, de 1ste luitenant G. W. H. Thelen; bij het 8ste bataillon, de 1ste luitenant J. J. van Roy; bij het 11de bataillon, de 1ste luitenant P. H. Verberne; bij het 14de bataillon, de 1ste luitenant G. J. W. Rhijn; bij het 16de bataillon, de 1ste luitenant J. J. Hennequin; — tot 1ste luitenants: bij het 1ste bataillon, de 2de luitenant F. M. Muller; bij het 2de bataillon, de 2de luitenant C. H. C. Dumont; bij het 5de bataillon, de 2de luitenant J. B. Mack; bij het 16de bataillon, de 2de luitenant H. A. E. Tromp; bij het garnizoens-bataillon der 2de militaire afdeeling op Java, de 2de luitenant W. Z. Hempenius; bij het garnizoens-bataillon van Sumatra's Westkust en onderhoorigheden, de 2de luitenant E. L. G. J. Verdooren; bij het garnizoens-bataillon van Palembang, de 2de luitenants P. de Riemer en J. H. Knijff; bij het garnizoens-bataillon der Wester-afdeeling van Borneo, de 2de luitenant G. J. Gerritsen; tot 2de luitenants bij het 5de bataillon, de fourrier R. G. J. M. de Bruin; bij het 10de bataillon, de sergeant-majoor A. Hissink, de sergeanten J. M. van der Groen, W. Munder, K. H. Charkson, W. Vasseur en A. W. H. Perclaer, benevens de fourrier P. J. Meyboom: bij het 11de bataillon, de sergeant F. J. L. Walpot; bij het 12de bataillon, de sergeant-majoor K. H. A. Haack van der Goes, benevens de sergeanten C. J. Brusse en H. A. Gobius; bij het corps genie en sapeurs, tot majoor, de kapitein B. A. de Quay; bij de civile en militaire geneeskundige dienst te Kedongkebo, tot officier van gezondheid 1ste klasse F. W. Reif, van de 2de klasse; tot officier van gezondheid 2de klasse F. Perk, van de 3de klasse.

geplaatst: bij de geneeskundige dienst ter Sumatra's Westkust en onderhoorigheden, de officier van gezondheid 3de klasse S. H. A. Begemann;

goedgekeurd: dat door het militair departement zijn geplaatst, bij de infanterie, bij het 12de bataillon, de 2de luitenants J. C. G. Logemann, R. J. Krantz en P. van Drimmelen; dat aan de expeditie in de Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo zijn toegevoegd: aan den chef over de geneeskundige dienst de officieren van gezondheid 3de klasse J. M. de Jongh, P. C. van Goens en A. H. Dettingmeijer; aan den chef der militaire administratie; de 2de luitenant-kwartiermeester S. J. van Coeverden; dat door het militair departement is geplaatst, bij het groot militair hospitaal te Willem I, de officier van gezondheid 3de klasse C. A. Prins; dat zijn overgeplaatst, bij de infanterie, bij het 5de bataillon, de kapitein W. Beijerinck; bij het 6de bataillon, de 1ste luitenant H. Demmeni en J. van Hoogerlinden; bij het 7de bataillon, de kapitein H. W. van Ooijen; bij het 10de bataillon, de 1ste luitenants J. A. F. van Pabst en W. Broek; bij het 14de bataillon, de 1ste luitenants E. J. B. Bol en J. T. Scheltema; bij het 16de bataillon, de 1ste luitenant A. Bardok; bij het garnizoens-bataillon der 1ste militaire afdeeling op Java, de 2de luitenant L. F. Nix; bij het garnizoens-bataillon der stad Batavia, de 1ste luitenants M. W. van Gorkum en H. J. C. Janssen; bij de garnizoens compagnie der Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo, de kapitein J. Koch; bij het garnizoens-bataillon der Wester-afdeeling van Borneo, de 1ste luitenant A. M. van Meer; bij de militaire administratie, als onder intendant der 2de klasse, de kapitein-kwartiermeesters G. H. Grouw en E. C. Smets;

gesteld, op non-activiteit, de 1ste luitenant der infanterie L. F. Ruzette,

ontheven; eervol, wegens ziekte, van de vervulling zijner betrekking; de benoemde directeur van het groot militaire hospitaal te Weltevreden J. Mazirel;

overgeplaatst: bij het 5de bataillon infanterie, de luitenant-kolonel G. H. von Proeck; bij het 4de bataillon infanterie, de majoor W. van Os;

verleend: een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den 1sten luitenant G. L. P. Wildschut en aan den modelmaker bij den artillerie-constructie-winkel te Soerabaija, F. L. Knippers; wegens ziekte, aan den 1sten luitenant der infanterie E. l'Honoré; aan den majoor der infanterie J. B. Auffmorth en den kapitein der artillerie J. Niemantsverdriet;

ontslagen: eervol, uit Zr. Ms. militaire dienst, de kapitein der infanterie F. J. Reckers; op verzoek, eervol, de 1ste luitenants der infanterie A. Z. Thijssen en J. G. A. van Leeuwen.

Verder behelzen die Couranten nog de volgende berigten:

BATAVIA, 12 October. *Menado* (Augustus). *Minahassa.* — Onder de in de Mohammedaansche kampong ter hoofdplaats gevestigde vreemde Oosterlingen, openbaarden zich wederom eenige gevallen van pokziekte, waarvan echter slechts één doodelijk afliep.

Ook in de grensnegorij Poigar werden op nieuw eenige personen door die ziekte aangetast, doordien de gemeenschap met Bolang Mongondo, waar zij sterk heerschte, moeijelijk geheel kon worden belet. Behalve de vaccinateur voor de rijkjes op de noordkust, werd nog een doctor djawa naar die streken gezonden, om door eene krachtige invoering der vaccine den loop der ziekte zooveel mogelijk te keer te gaan. Met hetzelfde doel werd de vaccinateur van Belang naar Kottaboena en de zuider-grensdistricten van het Mongondosche gezonden. Van den 31sten Julij tot den 13den Augustus werden door den genoemden doctor djawa 618 personen gevaccineerd. Overigens liet de gezondheidstoestand in de geheele Minahassa niets te wenschen over.

De weêrsgesteldheid was in de maand Augustus zeer ongewoon. Er vielen bijna aanhoudend vele regens, vergezeld van hevige winden, even als of men in volle westmousson verkeerde. De rivieren waren zeer gezwollen en op enkele plaatsen was, door den hoogen waterstand en fellen stroom, schade aan de bruggen veroorzaakt. Bij herhaling werden ligte schokken van aardbeving waargenomen; doch de tijdstippen van waarneming liepen op verschillende plaatsen der Minahassa zeer uiteen. Deze weêrsgesteldheid werkte ongunstig op den landbouw terug. Alleen voor het jonge miloegewas waren die regens gunstig; doch voor de koffijcultuur, namelijk voor de inzameling, de drooging en de bereiding, voor het branden van nieuwe tuinen, voor den aanplant van rijst, en voor het oogsten van dat gewas, in die streken, waar het gemeenlijk laat tot rijpheid komt, waren zij allernadeeligst. Hieraan alleen was het dan ook toe te schrijven, dat er in de maand Augustus niet meer dan $1829^{1}/_{125}$ pikols koffij in de binnenlandsche koffijpakhuizen zijn afgeleverd, en er slechts 2866 pikols naar de strandhuizen zijn vervoerd.

De kusten der Minahassa bleven in deze maand van de bezoeken van zeeroovers verschoond, en ook van andere gedeelten dezer residentie werd van hun aanwezen geen berigt ontvangen. Zr. Ms. stoomschip *Etna* bekruiste de wateren tusschen Tifore, Majo en Noord-Celebes; zoomede de vaarwaters rondom Bangka, Talisse en Biaro. Ten einde den kommanderenden officier in zijne nasporingen behulpzaam te zijn, werden buiten de beide ter hoofdplaats Menado gestationeerde kruisbooten, ook nog twee gouvernements-kruisrorche's ter zijner beschikking gesteld.

Van de afdeeling Gorontalo, van de rijkjes op de noordkust van Celebes en van de Sangir-eilanden werden gedurende de maand Augustus geene tijdingen ontvangen.

BATAVIA, 16 October. *Preanger regentschappen.* — In sommige districten van de afdeelingen Soekapoera en Soemedang hebben zich in den laatsten tijd eenige gevallen van natuurlijke pokken en koortsen voorgedaan. Door spoedig verstrekte geneeskundige hulp is de ziektetoestand veel verbeterd. De kinderen beneden de 12 jaar hebben eene revaccinatie ondergaan.

Zoowel de rijst, als de tweede gewassen zij goed geslaagd. Op sommige plaatsen is men reeds begonnen de velden te bewerken voor den aanstaanden planttijd en de bibiet uit te werpen. De koffijoogst bedroeg 10,000 pikols boven de raming. De hoedanigheid van dit product is over het algemeen goed. Van de theecultuur zijn mede gunstige resultaten verkregen. De proeven met de cultuur van vreemde gewassen worden steeds voortgezet. In weerwil der grootste zorgen, is het niet mogen gelukken den aanplant van de in Mei dezes jaars ontvangen zaden van de Rhammus utilis en Chlorophorus (groene indigo) te doen slagen.

Met het werk aan den militairen weg is men gevorderd tot ver voorbij Parong Koeda. De werkzaamheden worden steeds met den grootsten ijver voortgezet.

*Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo.* — Volgens een van Soerabaija per telegraaph ontvangen berigt, heeft de majoor Schuak met 200 man eene benting te Boekit Menang na een hevig kanonvuur, doch zonder bres te schieten, omsingeld en genomen, bij welke gelegenheid de 1ste luitenant Hamming sneuvelde en de kapitein Graas benevens 8 soldaten gewond werden.

De majoor Schuak zou in de eerste dagen van October met eene sterke kolonne naar Batoe Mandi oprukken, alwaar volgens geruchten nog 4 bentings waren opgerigt, die door plus minus 1500 man werden verdedigd. Het gerucht, dat demang Lehman gedood zou zijn, is niet bevestigd.

BATAVIA, 19 October. — Verdere bijzonderheden zijn voor alsnog bij de Regering niet bekend.

*Palembang; bovendivisien.* — De stand van zaken was over het algemeen niet ongunstig. De Lematang oeloe kwam hoe langer hoe meer tot rust en volgens de laatste berigten was de bevolking ook dáár bezig met het bewerken der velden voor den aanstaanden rijstaanplant. In de Kikim zwierven nog eenige kwaadwilligen als roovers rond. De aanhoudende excursien der pradjoerits beletteden hen echter zich te versterken of belangrijke nadeelen te weeg te brengen. In de Redjang en Ampat Lawang heerschte voortdurend eene gewenschte rust.

Van Djambi en Moeara Kompeh waren geene berigten van eenig belang ontvangen; alles was daar rustig.

*Westerafdeeling van Borneo. Sambas.* — De rust bleef gedurende de maand September ongestoord.

Aan den oever der Bantananrivier zijn steenkolen ontdekt, die van goede hoedanigheid moeten zijn. Een nader onderzoek wordt ingesteld.

De gezondheidstoestand was bevredigend.

*Montrado.* — Ook hier was de rust gedurende de maand September naar wensch en de gezondheidstoestand bevredigend. Men verwachtte goede resultaten van de theecultuur, welke in deze adsistent-residentie zal beproefd worden.

*Sintang.* De stand van zaken in de Kajan begint een gunstig aanzien te krijgen. De pangerans Ratoe en Adi van 's Kadouw bevinden zich met verscheiden rijksgrooten te Sintang, ten einde de tusschen de Dajaks van 's Kadouw en Spauk bestaande geschillen te vereffenen. Geruchten omtrent zamenscholingen van Batang-Loepar-Dajaks aan het meer Sereang zijn door den resident in persoon ter plaatse onderzocht, doch ongegrond bevonden.

*Landakh* en *Tajan.* De te Soeti Samarau, gelegen op de grenzen tusschen Sambas en Landakh, ontstane geschillen nopens de grensregeling zijn door eene derwaarts gezonden commissie, geadsisteerd door een detachement van 30 soldaten, tot genoegen van beide partijen ten einde gebragt.

BATAVIA, 23 October. Per telegraaph zijn van Soerabaija de volgende berigten ontvangen:

*Timor,* 21 September. De hoofden van Manobait zijn te Koepang geweest om hunne gehechtheid en onderwerping te toonen. Vele ziekten en sterfgevallen in de binnenlanden door koorts en pokken.

*Banda* en *Menado,* 1 en 12 October. Alles rustig. Niets bijzonders.

*Amboina,* 4 October. De negorijen Waisamoe en Kairatoe, op de zuidkust van Ceram, zijn in verzet gekomen. De overste de Braband, met 125 man derwaarts gezonden, heeft Waisamoe in de asch gelegd, terwijl Kairatoe door de opstandelingen is verlaten. De vijand wordt verder in het bosch en het gebergte opgespoord. De oorzaak van den opstand schijnt het Kakian-verbond te zijn.

*Ternate,* 8 October. Een nieuw tractaat is met den sultan van Tidore gesloten.

*Macassar,* 19 October. Zr. Ms. stoomschip *Reinier Claeszen* is den 1sten October ter hoofdplaats teruggekeerd van eene reis naar Mandhar, Kajeli, Palos en Toli Toli; overal behalve te Balangnippa Mandhar was voldaan aan den eisch om schadevergoeding wegens zee- en strandroof. Er werden geene zeeroovers ontmoet. De doeloeng van Lamoeroe heeft zijdelings verzocht te Macassar vergiffenis te mogen komen vragen.

Kraeng Segeri, zoon van den leenvorst van Boni, is te Macassar gekomen, om over zijne belangen te spreken.

*Cheribon.* — Het Engelsche barkschip *Daniel Jeffries*, gezagvoerder Daniel Jeffries, komende van Pasoeroean via Soerabaija en beladen met 4500 pikol suiker, bestemd voor Glasgow, is op den 8sten October, des nachts ten 12 ure, op het middenste rif der Boompjes-eilanden gestrand.

Langzamerhand liep het vaartuig vol water, zoodat de kapitein met zijne vrouw en drie kinderen, en de equipage, den daarop volgenden dag, des middags ten 5 ure, hetzelve hebben moeten verlaten, zich inschepende in drie booten en slechts de meest noodzakelijke kleedingstukken mede nemende.

Eene boot, met den gezagvoerder, diens familie en drie matrozen, is op den 10den October, des namiddags ten 4 ure, te Indramajoe aangekomen en de twee overige vaartuigen in den laten namiddag van den volgenden dag.

In den avond van den 10den October zijn eenige praauwen met koelies, onder medegeleide van de matrozen, die met den gezagvoerder waren aangekomen, naar de plaats van het ongeluk vertrokken, ten einde te trachten zooveel mogelijk nog een en ander van schip of lading te redden; die matrozen en praauwen zijn echter den 12den October 's avonds weder gekeerd, de tijding medebrengende, dat in weerwil van de meest naauwkeurige onderzoekingen er niet het minste meer van het schip te zien was; volgens gissing zoude hetzelve van de klippen gezakt en in de diepte der zee verdwenen zijn.

Aan gemelden gezagvoerder met zijne familie en de equipage zijn alle mogelijke hulp en bijstand in hunne nooddruftige omstandigheden verleend. De ter reede van Cheribon liggende kruisboot n°. 37 is mede onmiddellijk na het vernemen der stranding tot het verleenen van hulp afgezonden.

BATAVIA 26 October. — Met de gouvernementsstoomer *Java* zijn den 25sten October berigten ontvangen van Bandjermasin, loopende tot den 20sten van dezelfde maand. Wederom zijn vele hardnekkige gevechten geleverd, waarin echter onze troepen, hoewel niet zonder verlies, de overwinning mogten behalen.

De toestand van zaken had in de laatste zes weken een zoo gunstigen keer genomen, als men maar eenigzins mag durven hopen, welke uitkomst voornamelijk is toe te schrijven aan de volharding en de spoedige en energieke maatregelen, die door de meeste officieren genomen werden, en aan het flinke gedrag der oude troepen. Later zullen meer uitvoerige berigten, ter zake dienende, worden medegeeld.

*Samarang.* — Nadat omstreeks het begin van dit jaar de artesische put in het ketting-kwartier ter hoofdplaats was voltooid, heeft men met het boren van een tweeden, dergelijken put in de burger-gevangenis ter zelfder stede een aanvang gemaakt. Op den 11den September jl. bereikte het boorgat van dien tweeden put eene diepte van 68.61 Nederlandsche el beneden het aangenomen nulpunt, als wanneer het water tot over den op 0.30 Nederlandsche el boven dat nulpunt gelegen bovenkant van den put voeide. De toevoer van water, dat helder en goed van smaak is, nam allengs toe, zoodat op den 25sten September 19,008 Nederlandsche kan verkregen werden, zijnde eene hoeveelheid ruim voldoende voor 1900 menschen. Men kan aannemen, dat deze put bij eene uitvloeijingshoogte van 16 Nederlandsche duim boven den beganen grond, gemiddeld ruim 17,000 kan water per etmaal zal ontlasten, zoodat, bij het aanbrengen van de noodige vergaderbakken, deze put genoegzaam water zal opleveren voor 1500 à 2000 menschen.

*Bali en Lombok.* — De gecommitteerde voor de zaken van Bali en Lombok ondernam in de maanden Julij en Augustus eene reis over deze eilanden.

Den weg van Pengambengan (Djambrana) tot de dessa Negara bevond hij in eenen goeden staat en zelfs voor voertuigen bruikbaar. De padivelden daarlangs waren met prachtige rijpe padihalmen bedekt, terwijl honderden mannen, vrouwen en kinderen zich met maaijen onledig hielden. De geest onder de hoofden en bevolking van Djambrana was voortreffelijk. Ons gezag nam er steeds toe. Men hield zich stipt aan de ten vorigen jare gemaakte regelingen, welke bleken de gewenschte vruchten te dragen. De vaccine liet er niets te wenschen over.

Den 22sten kwam de gecommitteerde ter hoofdplaats van het rijk Tabanan, nadat hij onder weg op verscheidene plaatsen goede pasangrahans had getroffen, welke verblijven in de woeste Balische bosschen voor handelaren en andere reizigers van het grootste belang zijn en door toedoen van het Gouvernement steeds in aantal vermeerderd worden.

De koffij-oogst bedroeg dit jaar in genoemd rijk ruim zeven duizend pikols. De rijst kostte er f 2 per pikol. De vorst van Tabanan ging zooveel mogelijk den slavenhandel tegen en stelde alles in het werk om de vriendschap van het Gouvernement te behouden.

Den 25sten vertrok de gecommitteerde naar Mengoei, alwaar men alles deed, om hem het verblijf aangenaam te maken.

Te Gianjar verzochten twee vertrouwelingen van den Vorst Dewa Mangis naar Banjoewangi te mogen gaan, om met de Europesche gebruiken van naderbij bekend te worden, welk verzoek is ingewilligd. Ook te Kloenkoeng was de ontvangst hartelijk. De Vorst verhaalde met zelfvoldoening, hoe hij op raad van den gecommitteerde sedert eenigen tijd het schuiven van amfioen had nagelaten en daardoor veel gezonder was geworden dan ooit te voren. Hij was voornemens zich het Europesche letterschrift eigen te maken.

Te Bangli ontving de gecommitteerde mede bewijzen van groote genegenheid.

In het landschap Karangasem rigtten de pokken steeds groote verwoestingen aan. De overtogt naar Sasak Selaparang had plaats met de kruisboot n°. 29 en de schoener van Boeleleng. Te Ampenan lagen slechts twee barken, waaronder eene Nederlandsche, te Singapoer ingehuurd om te Ampenan rijst te laden en die vervolgens naar China over te voeren, en een paar kleine schoeners. Van Januarij tot en met Julij 1860 waren aldaar 50 schepen aangekomen, die echter voor het grootste gedeelte, wegens de hooge prijzen der rijst, zonder lading hadden moeten vertrekken; de rijst kostte er 39 Sp. m. per kojang. De vorsten beschermden den handel zooveel in hun vermogen was. Echter hadden zij de uitvoerregten op paarden van 5 Sp. m. op 7 Sp. m. gebragt, nadat zij vernomen hadden, dat de Engelschen 7000 paarden voor hun leger in China wilden aankoopen.

Alleen vreemdelingen mogen op Sasak gebruik maken van amfioen, zijnde dit gebruik aan de landskinderen ten strengste verboden. Dit neemt echter niet weg, dat de verkoop van opium te Ampenan voor 4000 Sp. m. 's jaars verpacht is.

Te Mataram was de opwachting aanzienlijker dan ooit te voren. De vorst noodigde den gecommitteerde tot eene hertenjagt uit, welke te Tambakbras plaats vond; een uitverkoren oord, waar de vorst zelf niet meer dan eenmaal in de 5 jaren gaat jagen. Deze jagt was bijzonder gelukkig, hetgeen niet onopgemerkt bleef. De vorst legde voortdurend blijken van zijne gehechtheid aan het Gouvernement en aan Z. E. den Gouverneur-Generaal aan den dag en verzekerde, dat het Gouvernement in hem steeds een trouw bondgenoot zoude hebben. Ook hij beweerde een groote tegenstander van slavenhandel te zijn, en was zeer ingenomen met het voorstel van den gecommitteerde om alle vreemde slavenhandelaren, bij aankomst te Ampenan, met de bij hen gevonden wordende slaven aan te houden en naar Banjoewangi op te zenden. Hoogst voldaan over het verblijf alhier, werd de reis aanvaard naar Boeleleng, van waar de gecommitteerde per kruisboot naar Banjoewangi terugkeerde.

Te Boeleleng gaf men hem de ondubbelzinnigste blijken van trouw en gehechtheid aan het Gouvernement. De vorst en de poenggawa's waren nog vervuld van al het schoone dat zij te Soerabaija gezien hadden. Den weg van het strand naar Boeleleng was men bezig te verbreeden en te verfraaijen. De rijstoogst was dit jaar te Boeleleng minder gunstig door gebrek van water. Men heeft opgemerkt, dat op de Noordkust van Bali belangrijk minder regen valt dan in de overige deelen van het eiland. De hoofden der Balische rijken hebben zich bereid verklaard om bij het aanwezen van een gouvernements-ambtenaar steeds de Hollandsche vlag te hijschen. Het gelukte den gecommitteerde nog verscheidene andere aangelegenheden van meer of minder belang te regelen, en de aandacht der vorsten te vestigen op allerlei zaken, die verbeterd konden worden, welke raadgevingen zij met belangstelling aanhoorden. Zoo soms de ontvangst te eeniger plaats, ten gevolge van nalatigheid van ondergeschikten, iets te wenschen overliet, dan beijverden zich de vorsten om door bestraffing der schuldigen als anderzins, den nadeeligen indruk, daardoor veroorzaakt, weg te nemen.

*Zuid- en Ooster-afdeeling van Borneo.* — De berigten van de afdeeling Koetei loopen tot den 10den September.

De gunstige politieke verhouding van het Gouvernement met het sulthansbestuur aldaar bleef voortduren. Volgens verklaring van eenen Koeteischen handelaar zou het de pangaran Perbatasari zijn, die de opstandelingen van uit het Moeara Pahoesche van zout, kruid en wapenen voorziet, welke pangeran, door het sulthans bestuur ter verantwoording opgeroepen, aan die oproeping nog geen gevolg heeft gegeven.

Van de Zuider-afdeeling zijn tijdingen ontvangen tot 2 October. Voor zoover bekend was, heerschte er eene gewenschte rust.

Ter hoofdplaats Bandjermasin bleef alles gedurende de maand September rustig.

---

In de zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van heden heeft de heer Boreel van Hogelanden als lid der Kamer zitting genomen.

Onder de ingekomen stukken behooren de wets-ontwerpen in de avondzitting van den 12den dezer door de Tweede Kamer aangenomen.

Aan de Kamer is medegedeeld dat voor de drie eerste hoofdstukken der Staatsbegrooting voor 1861 als rapporteurs zijn benoemd de heeren Cremers, Cost Jordens, Sassen en van Rijckevorsel.

De heer Michiels van Kessenich heeft namens de Commissie voor de Verzoekschriften op een in hare handen gesteld adres verslag uitgebragt, met welks conclusie de Kamer zich vereenigd heeft.

---

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden zijn de beraadslagingen voortgezet over het XIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1861 (*Departement van Kolonien*).

De heer Duymaer van Twist zeide voornemens geweest te zijn over onderscheidene onderwerpen het woord te voeren, maar na den loop dien de beraadslagingen genomen hadden, zou hij zich onthouden van sommige te gewagen. Over twee moest hij echter spreken. Het eerste betrof het Indische leger. Hij deed hulde aan de in den laatsten tijd daaraan bestede zorgen, vooral met opzigt tot de uitzendingen van militairen. Voldingend was uit de gewisselde stukken gebleken, hoe sedert 1848 tot 1855 dat onderwerp was verwaarloosd. Slechts ruim 8000 Europesche soldaten waren alstoen derwaarts gezonden en van af dien tijd ruim 10 000. Eene schaduwzijde was hierin dat zich zoo veel vreemde militairen daaronder bevonden. Vroeger waren daarvan ongeveer $^1/_6$ uitgezonden, later $^3/_5$, het element van vreemden achtte hij onmisbaar, echter had men de zaak in den laatsten tijd overdreven. Onvermijdelijk was die uitzending van vreemdelingen wel, omdat wij een klein volk waren, en ons physieke kracht ontbrak. Eene tweede bijzonderheid waarop hij wees, was de uitbreiding van ons gezag in Indie. De Minister had dienaangaande opgemerkt dat die uitbreiding niet altijd te vermijden was; eene opmerking die hij in zeker opzigt beaamde; maar hij vreesde dat men ook hierin tot een ander uiterste dan dat van onthouding was vervallen. Hij herinnerde wat daaromtrent in den laatsten tijd was voorgevallen en gaf als zijn gevoelen te kennen, dat, als men op den tegenwoordigen voet voortging, men zich zou vastwerken: want men had meer gedaan wat men wenschte, dan wat men kon. Daarom hoopte hij, dat men slechts in volstrekte noodzakelijkheid onze magt zou uitbreiden, daar dit uit een finantieel oogpunt en ook om het gebrek aan soldaten en ambtenaren, geboden werd. Nog een ander punt, hiermede in betrekking, had hij te behandelen, het verband tusschen het Nederlandsche en Indische leger. De wenschelijkheid van dit verband ontkende hij niet, naar zijn inzien moest men daarop bedacht zijn, dat er ook voor buitengewone omstandigheden gezorgd moest worden, bijv. een oorlog in Indie en een buitenlandschen oorlog in Europa. Waren beide, Nederland en Indie, in gevaar, en had men hier Indische bataillons, dan zou men die voor Nederland kunnen gebruiken, en dit zou hij gevaarlijk vinden. Omtrent het vrijwillig dienst nemen voor de kolonien zeide hij zich niet te kunnen vereenigen met het plan, om dit aan te moedigen door de belofte van na 15jarige dienst aan soldaten de gelegenheid te openen om zich in Indie te vestigen, een denkbeeld waaromtrent een onderzoek werd ingesteld. Op grond van de wenken van een artikel omtrent kolonisatie, voorkomende in de *Revue des deux mondes*, vreesde hij, dat soldaten na 15jarige dienst de vereischten van goede kolonisten zouden missen.

Een tweede onderwerp dat hij behandelde, waren de koloniale instellingen. Dit punt was door den heer Mijer behandeld; doch deze had daarover weinig gezegd, en alleen het cultuurstelsel onderzocht en daarvan de voordeelen aangetoond. Hij wilde zich niet rangschikken onder de bepaalde lofredenaars van dat stelsel; het had zijne schaduwzijde; maar hij erkende dat het tot vele gunstige uitkomsten had geleid. Ook

Eerste bijvoegsel tot de *Nederlandsche Staats-courant* van
Zaturdag 15 December 1860, n°. 297.

hij meende dat het moest behouden blijven, maar niet onbepaald doch alleen tijdelijk, omdat het dwangstelsel onnatuurlijk was; hij wilde het als middel en niet als doel, even als de stichter zelf. Aangaande deze aangelegenheid bepaalde hij zich tot de beantwoording van het door den heer Mijer aangevoerde, omdat vroeger reeds over de beteekenis van art. 60 van het regeringsreglement breedvoerig was gehandeld. Over de suikerregeling en het contract van Pangka wilde hij ook niet spreken, dewijl daarover ook reeds genoeg was gezegd. Ook zou hij niet treden in eenige discussie over feiten in betrekking tot de regeling en in verband met de vrije cultuur staande, want daaromtrent was het moeijelijk zich te verstaan, ondertusschen mogt hij niet ontveinzen geen genoegzaam vertrouwen op de officiele waarheid in dit opzigt te koesteren. Wilde men dat vertrouwen hebben, dan moest men alle documenten nopens het ingesteld onderzoek kunnen nagaan. Hij bepaalde zich alzoo bij de algemeene beschouwingen. Dat bij de vrije cultuur misbruiken bestonden wilde hij in het algemeen niet ontkennen, dat bragt de aard der zaak of der bevolking mede. Maar die misbruiken bragten niet mede om de geheele zaak af te keuren; de zaak moest om de misbruiken niet opgeofferd worden. Ook in het cultuurstelsel bestonden groote misbruiken hetgeen men bij een onderzoek zou erkennen. Die misbruiken had men trachten te keeren, en men deed dat nog, hetgeen men bij de vrije cultuur evenzoo kon doen; langs dien weg steeds voortgaande, zou men spoedig verder wezen dan nu. Hierbij deed hij de vraag, wat men gedaan had ten opzigte van hen die de misbruiken gepleegd hadden, waren ze gestraft, zouden ze gestraft worden? Hij zou gaarne zien dat hierin met gestrengheid wierd gehandeld, dat ware de beste dienst aan de ontwikkeling der vrije cultuur bewezen.

Ten slotte moest hij nog gewagen van de behandeling aan twee Indische ambtenaren aangedaan. Hij besprak daarbij den inhoud van een der gewisselde stukken met opzigt tot de gewezen residenten van Rembang, waaromtrent zware beschuldigingen waren ingebragt. Hij vroeg of het billijk was deze openbaar te maken en de verantwoording achterwege te laten, en of het aan die ambtenaren vrij zou staan zich in den meest ruimen zin voor het publiek te verantwoorden, dan of hun dit zou worden belet.

De Minister van Kolonien beantwoordde de rede van den heer Duymaer van Twist. Omtrent de uitzending van militairen en de politiek van uitbreiding zeide hij te zullen aanvullen wat dienaangaande in de gewisselde stukken was opgemerkt. De gunstige uitspraak omtrent de aanvulling van het Indische leger behoorde, gelijk hij opmerkte, voor een groot deel aan zijnen voorganger, die daarmede had aangevangen. Het denkbeeld om vreemdelingen uit te zenden was niet nieuw; getuige hetgeen vroeger was voorgevallen. Was de evenredigheid tusschen het aantal Nederlanders en vreemden verbroken, de aanleiding daartoe lag in de omstandigheid van de ontbinding van buitenlandsche legioenen, waarvan sommige behoorden tot eene om hare trouw gunstig bekende natie, van welke er ten behoeve van het Indische leger velen waren aangeworven. Ondertusschen werd nauwkeurig nagegaan in hoe ver het mogelijk was het Nederlandsch element te versterken, en in hoe ver goede Nederlandsche sujetten konden worden uitgezonden. De verwezenlijking van het denkbeeld eener kolonisatie van gediend hebbende soldaten wilde hij niet vooruitloopen; het aangegeven artikel in de *Revue des mondes* was hem niet geheel onbekend. Hij was het eens dat men ook letten moest op de mogelijkheid van eenen buitenlandschen oorlog: in dit opzigt had hij maatregelen genomen. Op dit oogenblik was er een belangrijk overcompleet van Europesche soldaten, en er waren daarenboven vele Afrikaansche, die uitmuntende diensten bewezen. Hij deelde in het denkbeeld, dat, versterkte men het Indische leger, men dan die versterking niet in Nederland moest behouden, omdat bij opgekomen gevaar die uitzending te laat zou aankomen.

De expeditien van den laatsten tijd waarop gewezen was, waren het gevolg van vroegere gebeurtenissen, en hier herinnerde hij wat in de Lampongs en op de oostkust van Sumatra was voorgevallen. Zijne politiek was steeds geweest de Nederlandsche magt niet verder uit te breiden, dan voor zoo ver de strikte noodzakelijkheid dit medebragt. Den raad, om het stelsel van uitbreiding niet verder dan noodig, toe te passen, behoefde hij niet, daar hij in dien geest wenschte gehandeld te hebben met opzigt tot de voorvallen in Redjang, waarin hij echter veel tegenkanting had ontmoet. Ook met opzigt tot de expeditie van Boni, gaf hij op wat hij had gedaan ter vreedzame beslechting van de plaats gehad hebbende moeijelijkheden. Met betrekking tot Bandjermassing verdedigde hij de handelingen van den Gouverneur-Generaal. Aangaande de expeditie op de westkust van Borneo deelde hij mede dat ook daarbij alles was gedaan ter voorkoming van den oorlog, die door den drang van omstandigheden was uitgebarsten.

Met betrekking tot het cultuurstelsel, mede door den heer Duymaer van Twist behandeld, betreurde hij het dat deze dit slechts tijdelijk wilde in stand houden. Dat denkbeeld kon hij niet beamen: dat stelsel was dikwerf en hevig aangevallen; maar deskundigen hadden het met juistheid verdedigd, en de voordeelen daarvan aangetoond door de mededeeling van een vroeger door een hoogst bevoegd regter, den heer van Hoëvell, uitgebragt oordeel. Hierbij behandelde hij het punt dat art. 56 van het regeringsreglement zich niet moest oplossen in art 60. Vooraf moest hij opmerken dat als men geen vertrouwen in de officiele feiten stelde, hij van zijn kant hetzelfde omtrent particuliere berigten moest doen. De quaestie van den vrijen arbeid ging hij daarop na, en las een breedvoerig geschreven betoog daaromtrent voor, waarheen hierbij verwezen wordt.

De heer van der Linden besprak daarna de wenschelijkheid der afdoening van de Indische comptabiliteitswet. Hij deed uitkomen hoe het hier eene grondwettige quaestie betrof, waarop reeds in 1851 en volgende jaren met nadruk gewezen was, en herinnerde wat daaromtrent vroeger was toegezegd. In 1855 was een ontwerp ingediend dat weinig bijval had gevonden. Later was door den tegenwoordigen Minister een nieuw ontwerp ingediend, dat door bijzondere omstandigheden niet dadelijk behandeld had kunnen worden. Bij de vele andere werkzaamheden was het Voorloopig Verslag daaromtrent uitgekomen zoo spoedig als dit mogelijk was. Sedert dien tijd was van de zijde der Regering niets gebeurd. Alleen waren onlangs eenige beloften omtrent eene aanstaande wederindiening gedaan. De toestand dat vele gelden naar goedvinden van den Minister van Kolonien alleen worden uitgegeven, was geheel in strijd met het geen plaats had omtrent de uitgaven in Nederland. Daaraan, meende hij, moest een einde komen.

Aan het slot zijner rede deelde hij eenige korte opmerkingen mede over het gebeurde in den laatsten tijd tusschen Nederland en Japan en de herziening van het Indisch tarief.

De Minister van Kolonien beantwoordde den heer van der Linden, en zeide niet verwacht te hebben dat deze zou zijn teruggekomen op de Indische comptabiliteitswet na herhaalde indiening van een ontwerp dienaangaande. De strekking dier rede kwam hem voor te zijn, om de Commissie van Rapporteurs te verontschuldigen die acht maanden lang op een Voorloopig Verslag op het laatst ingediende ontwerp had doen wachten. Was de Commissie van Rapporteurs in dit opzigt te verontschuldigen, ook hij kon van zijne zijde dan voldoende redenen aanvoeren die er toe geleid hadden om de wederindiening uit te stellen. Hij wilde waarborgen leveren voor een deugdzaam beheer, dit had hij reeds verzekerd. Willekeur werd niet uitgeoefend; er werden gelden uitgegeven voor den aanbouw van een invalidenhuis, of ten behoeve van andere instellingen, deze waren niet onnuttig besteed.

De heer Duymaer van Twist kwam terug op de gebeurtenissen te Palembang, Boni en de Westkust van Borneo, en verdedigde hetgeen daarbij onder zijn bestuur had plaats gehad. De omstandigheden hadden er toe bijgedragen om vooral in de laatste streken het Nederlandsch gezag uit te breiden. Omtrent het cultuurstelsel moest hij doen opmerken, dat het nimmer in zijne bedoeling had gelegen het denkbeeld der slooping van dat stelsel voor te staan.

Nadat de heeren Elout van Soeterwoude, van der Linden, Thorbecke, van Nispen van Sevenaer en van Hoëvell nog het woord hadden gevoerd, en de Minister van Kolonien sommigen van dezen beantwoord had, werden de algemeene beraadslagingen gesloten verklaard; over de afzonderlijke onderdeelen werd geene beraadslaging gehouden. Na de goedkeuring der artikelen en beweegredenen werd het wets-ontwerp in stemming gebragt en met 41 tegen 28 stemmen verworpen.

*Tegen* hebben gestemd de heeren: van Eck, Kingma, Jespers, Betz, Slicher van Domburg, Thorbecke, de Bieberstein, van Voorthuysen, Bots, van Goltstein, ter Bruggen Hugenholtz, van Diggelen, Kerstens, Dullert, van der Linden, van Wintershoven, Idzerda, Heemskerk Az., Oomen, Dommer van Poldersveldt, Hoynck van Papendrecht, Meeussen, van Heukelom, Heemskerk Bz., Reinders, Olivier, van Bosse, Duymaer van Twist, van Hoëvell, Cool, Anemaet, Wichers, Wintgens, Westerhoff, Poortman, van der Veen, Blussé van Oud-Alblas, Beens, Gevers Deynoot, de Raadt en Zylker.

*Vóór* hebben gestemd de heeren: Wybenga, Begram, Tutein Nolthenius, Luyben, van Lynden, van Nispen van Sevenaer, Strens, Dirks, Hoffman, van Heiden Reinestein, de Brauw, Storm van 's Gravesande, van Foreest, van Asch van Wijck, Mackay, Elout van Soeterwoude, van Zuylen van Nyevelt, Meylink, Delprat, Mijer, Hoekwater, van Lidth de Jeude, van Franck, Kien, Taets van Amerongen, Schimmelpenninck, Lycklama à Nyeholt en de Voorzitter.

VERBETERING. — In den aanvang der rede van den heer van Hoëvell (n°. 294, 4de blz. 1ste kolom onderste regel) zijn achter het woord *politiek* weggevallen de woorden » van den Minister van Financien was, daar zij zelfs overwinnares in het kamp."

In n°. 295 moeten de woorden *voor oefeningen*, voorkomende in de rede van den heer Elout van Soeterwoude, 2de blz. vervangen worden door » op den Zondag."

Blijkens een bij het Departement van Marine ontvangen berigt is Zr. Ms. schroefstoomschip *Haarlemmermeer*, onder bevel van den luitenant ter zee der 1ste klasse P. Koning, den 25sten November jl. te Santa-Cruz op Teneriffe aangekomen en heeft den 28sten daaraanvolgende van daar zijne reize naar Oost-Indie voortgezet. Alles was wel aan boord.

WATERHOOGTEN IN DE HOOFD-RIVIEREN.

| December. | Rivieren. | Waarnemings-punten. | | Rivierhoogte: boven of beneden Amst. peil. | Rivierhoogte: boven of beneden de nul der oude schaal. | Tijdstip. | In 24 uren: gewassen. | In 24 uren: gevallen. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 14 | BOVEN-RHIJN. . . . . | *Keulen*, | | + 38.92 | + 3.07 | 8 ure | 0.09 | » |
| 12 | WAAL. . . . . . . . | *Nijmegen*, | | + 9.01 | + 2.79 | 8 » | 0.10 | » |
| 13 | NEDER-RHIJN. . . . . | *Arnhem*; | | + 9.06 | + 2.15 | 8 » | 0.03 | » |
| 13 | GELDERSCHE IJSSEL. | *Westervoort*, | | + 9.61 | + 2.24 | 8 » | 0.04 | » |
| 12 | | *Maastricht*, (brug) | | + 43.26 | + 1.06 | 8 » | » | 0.02 |
| 12 | BOVEN-MAAS . . . . . | *Maastricht*, (hoofdsluis) | | + 42.88 | » | 8 » | » | 0.04 |
| » | | *Grave*, | | » | » | » » | » | » |
| 12 | NIEUWE MAAS . . . . | *Brielle* | H. W. | + 1.02 | » | 3 u 15 m. | » | 0.24 |
| | | | L. W. | — 0.56 | » | 11 u 30 m. | » | 0.37 |

Met het vorige nommer der *Staats-courant* zijn verzonden vel 9 van het BIJBLAD I. vel 132—136 van BIJBLAD II en vel 128 en 129 der BIJLAGEN.

# BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

## FRANKRIJK.

Het Parijsche *Journal des Débats* zegt in zijn nommer van gisteren: » Bij het beoordeelen van het keizerlijke besluit, waarbij de dagbladen dezer dagen van de ontvangen waarschuwingen zijn ontheven, hebben wij, onder erkenning der milde strekking van dien maatregel, gezegd dat hij zich tot ons leedwezen niet tot de door geregtelijke veroordeelingen getroffen dagbladen uitstrekte.

» Volgens de ons geworden narigten hebben wij reden om te hopen dat het bedoelde besluit in den geest der door ons gemaakte aanmerking zal worden aangevuld en uitgebreid. De amnestie zal worden uitgestrekt tot de dagbladen welke door den regter veroordeeld zijn en onder de gevolgen dier vonnissen gebukt gaan; maar dit is eene zaak welke het ministerie van justitie, en niet dat van binnenlandsche zaken aangaat; zoo laat zich de leemte verklaren, welke in het op voorstel van den

minister van binnenlandsche zaken genomen besluit bestaat. Wij houden voor zeker, dat de minister van justitie niet minder edelmoedig jegens de drukpers gezind is, dan die van binnenlandsche zaken, en dat de dagbladen, welke in die gesteldheid verkeeren, ook op de goedertierenheid en gematigdheid van den Keizer kunnen staat maken."

— De Keizerin is gisteren te Parijs terug gekomen. De ministeriele *Constitutionnel* zegt dat hare reis, door de wijze waarop het Engelsche volk de vorstin heeft ontvangen, eene gebeurtenis van politiek gewigt is geworden en nieuwe onderpanden voor de duurzaamheid van het Engelsch-Fransche verbond heeft opgeleverd.

Het genoemde blad zegt verder, dat Frankrijk, door met het Duitsche Tolverbond onderhandelingen tot bevordering van het wederzijdsche handelsverkeer te openen, de onwaarheid toont van de geruchten welke te zijnen nadeele in Duitschland en inzonderheid aan den Rhijn verspreid zijn.

## ENGELAND.

Zoodra het Engelsche gouvernement per telegraaph berigt van de wending der zaken in China had ontvangen, heeft het maatregelen dienovereenkomstig genomen. » De uit China ontvangen berigten — zegt de *Morning Post* van eergisteren — hebben hier te lande eenige drukte bij het bestuur der militaire magazijnen veroorzaakt. Zoodra het bekend was dat het leger in China zou overwinteren, is van wege den opperbevelhebber der landmagt aan het ministerie van oorlog het verzoek gedaan om dadelijk en zonder, gelijk gebruikelijk is, naar aanvragen van het tooneel des oorlogs te wachten, bevel te geven tot onverwijlde uitzending van alle artikelen welke denkelijk voor onze troepen in China aangevraagd zouden worden. Dit verzoek is terstond ingewilligd; en men behoeft niet te vreezen dat de onzen in China aan iets gebrek zullen hebben."

## ITALIE.

De Sardinische overheden te Napels maken aanstalten voor de verkiezing van afgevaardigden, door welke de Napolitanen in het Italiaansche parlement zullen worden vertegenwoordigd. Den 6den dezer is er in het officiele dagblad eene tabel afgekondigd, aantoonende dat de Napelsche gewesten met eene gezamenlijke bevolking van 7,177,522 zielen 144 afgevaardigden zullen hebben te kiezen, zijnde in de Sardinische kieswet bepaald, dat ieder 50,000tal ingezetenen éénen vertegenwoordiger in het Italiaansche parlement zal hebben. Verder zijn er commissien benoemd en zamengeroepen om een ontwerp van de verdeeling des lands in kiesdistricten te maken.

— De befaamde volksmenner Mazzini heeft Napels werkelijk verlaten. Volgens berigt uit Londen bevindt hij zich sedert den 10den dezer in Engeland.

— Blijkens de jongste berigten uit Gaëta verdedigde die vesting zich steeds, terwijl zij door het Fransche eskader voor eenen aanval van den zeekant beveiligd werd. Evenwel ontvangt men sedert eenige dagen van onderscheiden zijden de stellige verzekering, dat aan het Fransche eskader bevel is of onverwijld zal worden gezonden, om de operatien der Sardinische zeemagt tegen Gaëta niet langer te belemmeren. Zoo leest men in de *Indépendance Belge* een schrijven uit Parijs van eergisteren, hetwelk het volgende inhoudt:

» Het bevestigt zich ten volle, dat het Fransche gouvernement Koning Frans zeer dringend heeft doen uitnoodigen om de nuttelooze verwering te Gaëta te staken, daarbij te kennen gevende dat hij te Gaëta niet verder op bescherming van de Fransche vloot moest rekenen. Het blijkt dus, dat de door Keizer Napoleon aan het hof van Gaëta betoonde belangstelling enkel meewarigheid voor het ongeluk van een koninklijk geslacht was, en niet de strekking moest hebben om de zaak van dat geslacht staande te houden. Daar deze belangstelling den Koning tot verdere verwering aanmoedigt en alzoo eene uitwerking heeft welke tegen 's Keizers bedoeling inloopt, schijnt de Keizer te denken dat de tijd gekomen is om die bescherming te doen ophouden.

» Ook schijnt het zich te bevestigen dat er onderhandelingen met den Heiligen Stoel aangeknoopt zijn, om hem tot eene schikking met Sardinie te bewegen. Deze poging zal welligt mislukken, maar in allen gevalle bewijst zij, dat het keizerlijke gouvernement zich losmaakt van die schijnbaar weifelende en dubbelhartige staatkunde, welke de voorstanders der omwenteling en tevens de behoudsgezinden ontevreden maakt en bij geene enkele partij bijval vindt.

» Naar men zegt heeft Keizer Napoleon dezer dagen aan eenen Franschen praelaat verklaard, dat er geen ander middel dan het gebed meer was om voor den Roomschen Stoel het verloren grondgebied terug te bekomen."

— Volgens schrijven uit Napels van den 6den dezer, afkomstig van eenen liberalen berigtgever, bestond er toen te Gaëta gebrek aan leeftogt en fourrage.

Verder wordt gemeld, dat het meerendeel der naar den Kerkelijken Staat geweken troepen van Koning Frans bij kleine scharen weder op het Napelsche grondgebied gekomen was en zich aldaar ten deele bij de gewapende bestrijders der Sardinische overheden had aangesloten, en dat dit den Sardinischen generaal Cialdini had genoopt om een deel der grenslinie tusschen het Napelsche en het pauselijke grondgebied met troepen af te zetten. Deze maatregel heeft, naar de *Indépendance Belge* vermoedt, aanleiding gegeven tot het te Napels verspreide gerucht dat de divisie van Cialdini in last had Rome na het vertrek van den Paus te bezetten.

— Volgens een berigt van het Parijsche blad *le Pays* is Garibaldi door eene deputatie uit Napels uitgenoodigd om weder in die hoofdstad te komen, maar heeft hij de uitnoodiging afgewezen onder verklaring dat hij bleef bij het besluit om in het volgende voorjaar eenen nieuwen togt ter voltooijing van Italie's vrijmaking te ondernemen.

— Te Napels is dezer dagen bij eenen volksoploop ook de kreet: » de republiek boven" aangeheven, en wel, naar het schijnt, door aanhangers van Koning Frans. Het Napelsche dagblad *Popolo d'Italia*, hetwelk door vrienden van Mazzini geschreven wordt, zegt dat het, ofschoon met het republikeinsche beginsel ingenomen, dien kreet voor het oogenblik ontraadt, omdat dezelve tweedragt onder de Italianen zou kunnen brengen en een voorwendsel tot vertraging der vrijmaking van Rome en Venetie zou kunnen worden.

— Een bij het Parijsche *Journal des Débats* ontvangen schrijven uit Turyn van den 10den dezer deelt een aantal voorvallen van zeer jonge dagteekening mede, ten bewijze dat de pauselijke overheden moeite hebben zich in de aan Umbrie grenzende landstreek staande te houden en er veel tegenkanting bij de bevolking vinden.

## ZWEDEN EN NOORWEGEN.

In het officiele dagblad van het Zweedsche gouvernement zijn den 5den dezer twee gewigtige wetten afgekondigd, welke in de afgeloopen zitting van den Rijksdag door de regering voorgedragen en door de kamers aangenomen en vervolgens door den Koning bekrachtigd zijn. Door de eene worden de uit eene vorige eeuw afkomstige bepalingen betrekkelijk de van de staatskerk afwijkende kerkgenootschappen in eenen vrijgevigen geest gewijzigd; de aloude strafbepalingen tegen afval van de Luthersche kerk en tegen het verbreiden van leeringen, welke van die der staatskerk verschillen, worden door de andere afgeschaft.

## CHINA.

De Indische landpost heeft uitvoerige berigten uit China omtrent de reeds door den telegraaph bekende gebeurtenissen aangebragt. Een in de Britsche kolonie Hongkong verschijnend dagblad, de *China Mail*, deelt in zijn nommer van 29 October jl. de onderstaande bijzonderheden mede; daaruit blijkt dat de stad Peking, door de geallieerden opgeëischt zijnde, zich zonder slag of stoot overgegeven heeft, en dat toen door de geallieerden alleen de binnen- en buitenpoorten benevens een gedeelte van den stadsmuur bezet zijn; het zomerpaleis des Keizers, hetwelk door de geallieerden geplunderd is, ligt buiten Peking.

» De tijdingen van het oorlogstooneel zijn allergewigtigst. In ons laatste berigt zeiden wij dat het geallieerde leger op zeven of acht mijlen afstands van Peking stond en op belegeringsgeschut wachtte, terwijl de vrijlating der krijgsgevangenen geëischt werd. Tusschen 22 September en 3 October schijnt er geene verandering in den staat der zaken gekomen te zijn, maar toen is een voorwaartsche marsch gedaan, met geen ander gevolg dan het terugdrijven van eenige vijandelijke piketten. Den 6den dezer rukte men verder in een aardwerk nabij Peking voorwaarts, hetwelk zonder tegenstand genomen werd, alsmede het zomerpaleis des Keizers, hetwelk geheel werd uitgeplunderd en rijken buit opleverde, het grootste gedeelte waarvan in de handen der Franschen viel, die zich kostbare sieraden, juweelen, klokken, zakuurwerken, prachtige zijden en andere kleedingstukken van den Zoon des Hemels toeëigenden, terwijl de overige schatten tusschen de Franschen en Engelschen werden verdeeld. Men zegt dat sommige soldaten hun aandeel in den buit voor 30 000 francs hebben verkocht, terwijl de gezamenlijke buit der Engelschen op ongeveer 90 000 dollars geschat wordt. Den volgenden dag werden, op den gedanen eisch tot vrijlating der gevangenen, de heeren Parker en Loch, benevens een Fransch officier en zeven of acht soldaten, teruggegeven. Andere, later ontvangen brieven spreken op ongunstige wijze over het lot der andere gevangenen, maar zij luiden te onzeker om er onbepaald geloof aan te hechten.

» Den 12den October was voor de eerste groote krijgsgebeurtenis, den aanval op en de bemagtiging van Peking, de vroeger nooit geschonden hoofdstad des Rijks, voorbereid. De belegeringskanonnen en andere werden toen in positie gesteld om de stad te bombarderen, ofschoon de verpligte overgaaf eerst des middags van den 13den volgen moest. Sir Hope Grant vaardigde op eerstgenoemden dag eene generale dagorder uit, om de stellingen en verrigtingen der onder zijne bevelen staande troepen voor te schrijven, alsmede om hen tot het bewaren der krijgstucht te vermanen. In deze dagorder werd verder gezegd dat alle eigendom, hetwelk in handen van officieren viel, ten behoeve van alle rangen verkocht moest worden, en dat hij zelf eene groote verantwoordelijkheid had op zich genomen door de schatten, welke in des Keizers paleis gevonden waren, ten hunnen voordeele te doen strekken, naardien zij regtens aan de Kroon toebehoorden. » De troepen, zoo eindigde de dagorder, staan nu op het punt de keizerlijke stad Peking te bezetten, waar zij aan vele en ernstige verzoekingen zullen blootgesteld zijn, en Zijne Excellentie vertrouwt dat de hun nu verleende gunst tot nieuwe aansporing strekken zal om in hun algemeen goed gedrag te volharden, en te toonen dat zij daardoor hun eigen belang het best behartigen."

» Juist even voor het oogenblik waarop de tot de overgaaf verleende termijn verstrijken zou, kwam Hang-Chu naar buiten, om te zeggen dat onze eischen ingewilligd waren, geen tegenstand geboden zou worden en de poort ter onzer beschikking was. De binnen- en buitenpoorten werden daarop onverwijld bezet en een deel der geallieerde troepen op den muur van Peking gelegerd.

» Welke schikkingen nu zullen gemaakt en met wien het verdrag gesloten zal worden, maakt nog het onderwerp van gissingen uit. Men zeide dat de Keizer naar zijn paleis te Yehol in Tartarije gevlugt was, dat onze gemeenschap met Tientsin door Tartaren werd bedreigd, en dat sir Hope Grant, onder alle omstandigheden, voornemens was binnen veertien dagen naar Tientsin weder te keeren, om aldaar beschikkingen tot overwintering te treffen. Hierin ligt niets onwaarschijnlijks; en bevestigt het zich, dan zal de expeditie niet slechts in het noorden moeten overwinteren, maar genoodzaakt zijn nieuwe versterkingen aan te leggen, nieuwe krijgstogten te ondernemen en zich in nieuwe diplomatieke moeijelijkheden gewikkeld te zien.

» Graaf Elgin en de baron Gros bevinden zich in het militair hoofdkwartier, maar, naardien de heer Bruce ontboden is, acht men het mogelijk dat zijn Lordschap niet voornemens is den winter in het noorden door te brengen. De Russische gezant, graaf Ignatiew, volgde de geallieerden naar Tientsin, waar hij denkelijk nog is. De heer Ward, de Noord-Amerikaansche gezant, kwam gisteren op zijne tehuisreis herwaarts.

» Te Shanghai hebben geruchten geloopen wegens het uitbreken van een nieuwen opstand, die in geenerlei verband met dien der Taipings staat, in de provincie Shen-si, westelijk gelegen van die in welke Peking ligt. Is dit waar, dan brengt het den Keizer in gevaarlijker stelling dan ooit; maar sommigen gelooven dat de zaak van bloot plaatselijk belang is. Van de Taiping-rebellen hoort men thans weinig. Men zegt dat zij zich onlangs voor Hanchan vertoonden, maar weder aftrokken toen zij het goed bezet vonden."

— *Le Pays*, een ministerieel dagblad van Parijs, zegt dat de Keizer van China zich bij het afzenden der jongste berigten nog maar twee dagreizen van Peking had verwijderd. Een ander ministerieel dagblad van Parijs, *la Patrie*, deelt een berigt mede, volgens hetwelk de Keizer zich te Saïnak, vijf dagmarschen benoorden Peking, gelegerd had. Indien deze berigten juist zijn, zou de Keizer zich niet terstond naar Mukden in Mandschurie begeven hebben, en zich niet zoo ver van zijne hoofdstad hebben verwijderd, dat het voor de geallieerden moeijelijk werd mededeelingen aan hem te doen toekomen en van hem te ontvangen.

## NASCHRIFT.

PARIJS, 13 December. De Keizerin is heden avond ten 6 ure alhier aangekomen. Haar gezondheidstoestand is veel verbeterd.

LONDEN, 14 December. (Reuters agentschap). Engeland heeft het voorstel van Hannover aangenomen, dat het derde millioen der afkoopsom voor den Stadertal, hetwelk door de overige staten behalve Engeland en Hamburg zou moeten worden voldaan, naar de vlag verdeeld zal worden.

LONDEN, 14 December. Gisteren avond is lord Aberdeen overleden.

Volgens berigten uit Bombay van 16 November, door Reuters agentschap medegedeeld, was het 5de Europesche regement te Dinapore aan het muiten geslagen en ontbonden, nadat een der belhamels gefusilleerd was. Te Bombay duurde het verzet tegen de heffing der belasting op de inkomsten nog voort.

MADRID, 18 December. De begrooting van uitgaven is door de Cortes aangenomen. Narvaez heeft het staatkundig tooneel voor goed vaarwel gezegd. In Grenada hebben vreesselijke overstroomingen plaats gehad. Te Badajoz is het weeshuis door den vloed ingestort, waarbij vele kinderen gedood of gekwetst zijn.

WEENEN, 14 December. In een hoofdartikel van de *Ostdeutsche Post* wordt het vermoeden uitgedrukt, dat de bewegingen in Moldavie en Wallachye, het bijeenbrengen van wapenen en krijgsbehoeften aldaar, het organiseren van vreemdenlegioenen in verband staan met een uitgebreid plan, strekkende deels om die landen aan het gezag der Porte te onttrekken, deels om onder verscheiden nationaliteiten opstand aan te stoken. Het blad zegt dat aldaar niet alleen een Hongaarsch, maar ook een Poolsch legioen georganiseerd wordt, en dat de Russische regering aan den vorst Coutza eene dreigende verklaring heeft afgezonden en troepen in Bessarabie bijeentrekt.

WEENEN, 14 December. Berigten uit Pesth melden dat de, op den 11den aldaar gehouden »organiserende generale congregatie der vereenigde comitaten Pesth, Bilis en Solt" besloten heeft een adres aan den rijkskanselier in te zenden en aan de overige comitaten mede te deelen, waarin de volgende vorderingen worden opgegeven: 1°. dat de algemeene Landdag zoo spoedig mogelijk op den grondslag der kieswet van 1848 bijeengeroepen worde; 2°. dat de drukperswet van 1848 weder in werking kome; 3°. dat de heffing der achterstallige belastingen tot na de bijeenkomst van den Landdag worde gestaakt; 4°. dat in de comitaten geene andere dan verkozen regters regt zullen spreken.

In den nacht van den 10den op den 11den is te Pesth de hulp der gewapende magt ingeroepen tegen volkshoopen, die rondtrokken om keizerlijke wapenborden te vernielen.

TURIJN, 14 December. De vijandelijkheden te Gaëta zijn sedert drie dagen geschorst; men hoopt op een spoedigen gunstigen uitslag van de bemoeijingen der diplomatie.

MADRID, 14 December. Volgens de *Espanna* hebben de hoofden der gematigde partij beraadslaagd over de verder te volgen gedragslijn. De heer Gonzalez Bravo zou de noodzakelijkheid betoogd hebben om zich òf aan de absolutisten òf aan de revolutionairen aan te sluiten, welk voorstel echter zou verworpen zijn. De heer Gonzalez Bravo zou daarop verklaard hebben dat hij voor zich voornemens was zich met de revolutionaire partij te vereenigen.

---

Het bestek ligt ter lezing aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Overijssel te Zwolle, en op alle plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende op door den Hoofdingenieur te bepalen dagen vóór de Besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur te Zwolle, den Ingenieur P. Loke te Kampen, en bij den Opzigter C. Baale op het eiland Schokland.

's Gravenhage, 4 December 1860.

*De Minister van Binnenlandsche Zaken*,
S. van Heemstra.

Provincie *Overijssel*.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag, den 28sten December 1860, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Commissaris des Konings in de provincie Overijssel, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 4de district, aan het gebouw van het Provinciaal Bestuur van Overijssel te Zwolle, worden Aanbesteed:

het vierjarig onderhoud van de Groote of Rijkswegen in de provincie Overijssel, van 1 Januarij 1861 tot ultimo December 1864, in negen Perceelen.

Deze Aanbesteding geschiedt zoo als in artikel 13 van het Bestek is bepaald.

Het Bestek ligt ter lezing aan het gebouw van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Overijssel te Zwolle, en op alle plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van 's Rijks waterstaatswerken in gemelde provincie en andere ter lezing gelegd worden.

Inlichtingen zijn te verkrijgen bij den Hoofdingenieur van den Waterstaat te Zwolle, den Adspirant-ingenieur A. J. H. van Beusekom te Deventer en den Adspirant-ingenieur P. Loke te Kampen.

Plaatselijke aanwijzing geschiedt gedurende de week die der Besteding voorafgaande, voor het 1ste, 7de en 8ste perceel bij den Opzigter A. Raan te Deventer; voor het 2de en 6de perceel bij den Opzigter G. Zandbult te Hengelo; voor het 3de perceel bij den tijdelijken Opzigter T. A. Trijssenaar te Deventer; voor het 5de perceel bij den Opzigter G. Röttger te Zwolle, en voor het 4de en 9de perceel bij den Opzigter C. Hanke te Zwolle.

's Gravenhage, 28 November 1860.

*De Minister van Binnenlandsche Zaken*,
S. van Heemstra.

MINISTERIE VAN MARINE.

Provincie *Noordholland*.

Op Donderdag, den 20sten December 1860, des namiddags ten $2\frac{1}{2}$ ure, zal, onder nadere goedkeuring, aan het Provinciaal Bestuur te Haarlem, door den Commissaris des Konings in de provincie Noordholland, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in het bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 9de district, worden Aanbesteed

het Vernieuwen der Spits op den Toren van de Kerk der Hervormde gemeente aan den Hoorn, op het eiland Texel.

Het Bestek ligt ter lezing aan het Departement van Marine te 's Gravenhage en aan het Provinciaal Bestuur van Noordholland te Haarlem.

Inlichtingen zijn te verkrijgen bij den Ingenieur van den Waterstaat te Alkmaar en bij den Opzigter van den Waterstaat C. van der Sterr te Helder, ten wiens Kantore inzage zal kunnen worden genomen van de bij het Bestek behoorende Teekening.

's Gravenhage, den 27sten November 1860.

*De Minister voornoemd*,
J. S. Lotsij.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden de navolgende bekendmakingen, als:

1°. Electrische Telegraaph tusschen Dunwich en Amsterdam.

Het Trinity House te Londen, vergunning erlangd hebbende, *boeijen*, gemerkt met het woord „*Telegraf*" te doen leggen in de rigting van den *onderzeeschen telegraaph* tusschen *Dunwich*, nabij *Southwold* op de kust van *Suffolk*, en *Zantvoort*, nabij *Amsterdam*, aan de kust van *Holland*, brengt ter kennis, dat die boeijen [illegible] gelegd zijn, en het wenschelijk is, dat de schepen *niet* ankeren binnen $1/4$ Engelsche mijl *Noord-* of *Zuidwaarts* der lijn van meergezegde boeijen, om schade aan den telegraaphkabel of verlies van eigen ankers te voorkomen.

De rigting der boeijen is, van de kustwacht-gebouwen te *Minsmere*, nabij *Dunwich*, O. Z. O., miswijzend kompas.

2°. Schotland, Westkust.

*Stilstaand licht op Corran Point Loch Eil.*

Blijkens bekendmaking van het *Hydrographic Department*, *Admiralty* te *Londen*, is den 20*sten November* 1860 een *licht* ontstoken op den onlangs gebouwden *lichttoren* op *Corran Point*, de *westelijke* punt van ingang van *Loch Eil*, *Argyleshire*, *Westkust* van *Schotland*.

Het licht is *stilstaand*.

Het schijnt *rood*, *Oost-* en *Zuidwaarts* tusschen de peilingen van omstreeks N. O. t. O. en Z. W. t. W. $3/8$ W., en schijnt *wit* in iedere andere peiling waarin het van *Loch Eil* en *Loch Linnhe* gezien kan worden. Het licht is 36 Engelsche voeten verheven boven *hoogwater springgetij*, en bij helder weder op een afstand van 10 Engelsche mijlen zigtbaar.

De lichttoren is van steen en *wit* geschilderd en van het grondvlak tot de vindvaan 42 voeten hoog.

3°. Stilstaand Licht op Phladda-Eiland.

Blijkens dezelfde bekendmaking van het *Hydographic Department Admiralty* te *Londen*, is, op den 20*sten November* 1860 een licht ontstoken op den lichttoren, gebouwd op *Phladda-Eiland*, nagenoeg één Engelsche mijl van de Westzijde van *Luing-Eiland*, en $2\frac{1}{2}$ Engelsche mijl Z. W. van *Easdale-Eiland*, *Argyleshire*, *Westkust* van *Schotland*.

Het is een *stilstaand* licht. Het schijnt *rood*, wanneer het uit het *Noorden* gezien wordt, of in de rigting van de *Bogha-Nuadh* klip, wanneer het in peiling is tusschen Z. t. W. $1/4$ W. en Z. Z. W. $3/4$ W.; het schijnt *wit* landwaarts, in peiling tusschen Z. Z. W. $3/4$ W. en N. N. O. $1/4$ O.; en het is *verduisterd zeewaarts*, tusschen de peilingen N. N. O. $1/4$ O. en Z. t. W. $1/4$ W. De zeeman moet evenwel indachtig wezen, dat bij het naderen van het licht *ten zuiden* hetzelve als een zwak licht zich vertoont, veranderende naar gelang van den staat des dampkrings, op eenigen afstand oostelijk van N. N. O. $1/4$ O.

Het licht is 42 Engelsche voeten verheven boven *hoog water springgetij*, en bij helder weder, op 11 Engelsche mijlen afstand zigtbaar.

De lichtoren is van steen en *wit* geschilderd, en 42 voeten hoog van van het grondvlak tot aan de windvaan. (De peilingen op het miswijzend kompas; afwijking 26° 10′ West, in 1860.)

's Gravenhage, den 3den December 1860.

*De Minister voornoemd*,
J. S. Lotsij.

*** De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden dat, tot verkenning van *de Noordpunt* van *Schokland* en ter vermijding van de uitstekende punt van dat eiland, genaamd, „*de Staart*", voor schepen van om den Noord komende, op *den 25sten dezer maand* een licht zal worden ontstoken, dat voortdurend van zons-ondergang tot zons-opgang zal branden.

Het licht is een gewoon lamplicht; heeft eene hoogte van 1.4 Ned. ellen boven gewoon hoog water, en staat in de rigting van N. N. O. van het *Zuiderlicht*, en Z. t. W. van de *ton op de Staart*, op 120 ellen afstand uit het noordelijk paalwerk van *Emmeleroord*.

Het vertoont een *rood licht*, van het Oosten door het Noorden tot N. W., en een *wit licht*, van het Oosten tot Z. t. O. $1/2$ O., en van het N. W. tot Z. W. t. W. $1/2$ W. (miswijzend kompas).

's Gravenhage, den 20sten November 1860.

*De Minister voornoemd*,
J. S. Lotsij.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

NOORWEGEN.

*Geleidelicht op Odderöen.*

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat, blijkens bekendmaking van het Marine-departement te *Christiania*, na den 15den December dezes jaars, het geleidelicht op *Odderöen* voor de inzeiling van *Christiansand rood* zal schijnen.

's Gravenhage, den 7den December 1860.

*De Minister voornoemd*,
J. S. Lotsij.

Provincie *Noordbrabant*.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag, den 28sten December 1860, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door Gedeputeerde Staten der provincie Noordbrabant, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het zesde district, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te 's Hertogenbosch, worden Aanbesteed:

het vervangen door Grindbaan van 700 el lengte Klinkerbestrating, op den Provincialen Weg van 's Hertogenbosch naar den Baardwijkschen Overlaat, als ook het Onderhoud van genoemden Weg gedurende het jaar 1861.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving, overeenkomstig § 22 van het Bestek.

Het Bestek ligt ter lezing aan het locaal van het Provinciaal Bestuur van Noordbrabant te 's Hertogenbosch, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende den 4den en 3den dag vóór de Besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur in het 6de district L. Rijsterborgh en den Adspirant-Ingenieur van den Waterstaat E. Steuerwald, beiden te 's Hertogenbosch; als ook bij den Opzigter J. H. van Deursen aldaar.

*De Gedeputeerde Staten van Noordbrabant*,
P. J. Bosch van Drakestein.
*De Griffier*,
van Cooth.

Provincie *Gelderland*.

OPENBARE AANBESTEDING.

Op Vrijdag, den 28sten December aanstaande, des middags ten twaalf ure, zal, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur, te Arnhem, worden overgegaan tot de openbare Aanbesteding, bij enkele inschrijving van:

het driejarig onderhoud van het Paleis van Justitie te Arnhem, en eenige uit te voeren werken aan dat gebouw, ingaande 1 Januarij 1861 en eindigende 31 December 1863.

Ingevolge Art. 8 van het Bestek moeten de inschrijvings-biljetten uiterlijk 24 uren vóór de Besteding aan het locaal van het Provinciaal Bestuur van Gelderland zijn ingekomen, op gezegeld papier geschreven, en door den aannemer en borgen onderteekend, overeenkomstig Art. 58, § 372 der algemeene regelen en bepalingen.

Het Bestek en de Voorwaarden zullen ter lezing liggen aan het locaal van het Ministerie van Justitie en aan dat van het Provinciaal Bestuur te Arnhem, bij Holtus, in het Hôtel der Nederlanden, bij Maijen, in de Harmonie, en bij A. Markus, in het Koffijhuis aan de Botermarkt aldaar; te Huissen, bij Kampschreur; te Lent, bij van Leeuwen; te Nijmegen, bij Ariens, in den Rotterdamschen Wagen en bij van Meurs, aan 't Veer; te Tiel, bij Roesink, in den Gouden Leeuw; te Wageningen, bij Steuck; te Doesburg, in het Heeren-logement en te Zutphen bij P. Fahro.

Zullende vier dagen vóór de Besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur van den Waterstaat, Jonkheer Ortt van Schonauwen en bij den Ingenieur, den Heer Hayward, te Arnhem.

Arnhem, den 11den December 1860.

*De Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Gelderland*,
van Limburg Stirum.

Provincie *Zuidholland*.

AANBESTEDING.

De Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Zuidholland, verwittigt bij deze de belanghebbenden, dat, onder nadere goedkeuring, door de Commissie van Administratie over de gevangenis voor veroordeelde vrouwen te Gouda, in tegenwoordigheid van een Ingenieur van

den waterstaat in het 10de district, op Zaturdag den 22sten December 1860, des middags ten 12 ure, in een der localen der voormelde gevangenis zal worden aanbesteed :

het onderhouden van, en het doen van eenige herstellingen aan de Rijks-gebouwen en aanhoorigheden, behoorende tot de gevangenis voor veroordeelde vrouwen te Gouda, gedurende den jare 1861.

Deze aanbesteding zal geschieden alleen bij inschrijving.

Het bestek zal boven en behalve aan de localen van het Departement van Justitie en van het Provinciaal Bestuur van Zuidholland te 's Gravenhage, alsmede in het gebouw der gevangenis, ter lezing liggen: te Rotterdam, in den Romein, in het Hof van Berlijn en in het Neêrlandsch wapen bij Vrijthoff; en te Gouda, in den Zalm en in het Heerhuis.

Maandag vóór de aanbesteding, des morgens om 10 ure, zal de aanwijzing op de plaats worden gedaan, en inmiddels nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur van den Waterstaat J. A. Beijerinck en den Ingenieur J. F. Augier te 's Gravenhage, alsmede bij den Opzigter J. H. van Echten, te Gouda.

's Gravenhage, den 13den December 1860.

*De Staatsraad, Commissaris des Konings voornoemd,*
V. D. HEIM.

OPENBARE VERPACHTING VAN RIJKSTOLLEN.

De Ontvangers der Registratie en Domeinen te Gorinchem en te Vianen zullen op Zaturdag den 22sten December 1860, des middags ten 12 ure, in den Doelen te Gorinchem, in het openbaar verpachten de heffing der Tollen n°. 1, 2, 3 en 4 op den Grooten weg der 1ste klasse n°. 3, tusschen Vianen en Gorinchem, voor den tijd van 3 jaren, in te gaan te middernacht tusschen 30 April en 1 Mei 1861, en eindigende te middernacht tusschen 30 April en 1 Mei 1864.

De Voorwaarden en het tarief liggen ter lezing aan het Raadhuis van de gemeenten, waaronder de Tollen gevestigd zijn, aan de kantoren van voormelde Ontvangers, en verder zoo als in de biljetten is vermeld.

OPENBARE AANBESTEDING.

Het Bestuur der Domeinen en het Bestuur der Burgerlijke Godshuizen te Gent maken bekend, dat door daartoe gecommitteerden, op Zaturdag den 29sten December 1860, des voormiddags ten 11 ure, te Neuzen, in het Nederlandsch Logement, bij J. C. Steenkamp JCz., in het openbaar bij inschrijving zal worden aanbesteed :

het indijken der Schorren en Aanwassen van Campen en bij het Zaamslagsche veer, gelegen in het Hellegat, provincie Zeeland, voor de Aandijken Zaamslag-, Catharina- en Stoppeldijkpolders.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving.

De inschrijvingsbiljetten worden op het voor de besteding bepaalde uur ingeleverd, in het openbaar geopend en luide voorgelezen.

Deze biljetten, op gezegeld papier geschreven, moeten bevatten den naam en de voornamen, voluit geschreven, van den inschrijver en zijne borgen, benevens de gemeente en de provincie waar hunne woonplaatsen zijn gevestigd, met de voluit gescheven som in Nederlandsche guldens, voor welke de aannemer zich verbindt het werk uit te voeren, en door hem, benevens door zijne borgen, onderteekend zijn.

Het Bestek en de Voorwaarden, waarop de besteding zal plaats hebben, zijn ter inzage van gegadigden nedergelegd ten kantore van de Ontvangers der Registratie en Domeinen in de hoofdplaatsen der provincie Zeeland, Zuid- en Noordholland, Noordbrabant en te Hulst, op de gebruikelijke plaatsen binnen het ressort van laatstgemeld kantoor, en verder in de logementen en koffijhuizen, waar dergelijke bestekken gewoonlijk ter lezing liggen.

De aanwijzing in loco zal op den 24sten en 27sten December, des middags ten 12 ure, plaats hebben, beginnende aan de zijde van Zaamslag, terwijl verdere inlichtingen te bekomen zijn bij den Ingenieur van den Waterstaat H. Rose, te Neuzen.

Hulst, den 4den December 1860.

Namens de voornoemde Besturen,
*De Ontvanger der Registratie en Domeinen,*
P. PIERSSENS.

MARINE.

Openbare Aanbesteding aan 's Rijks Werf te Amsterdam, op Woensdag den 19den December 1860, des voormiddags ten elf ure, van:

de Vergrooting der Smederij, volgens Bestek en Voorwaarden, welke ter lezing liggen ten Burele van den Hoofdingenieur aan voormelde Werf, bij wien ook nadere inlichtingen te verkrijgen zijn, terwijl twee dagen vóór de Besteding, des morgens van 10 tot 11 ure, de noodige aanwijzingen zullen geschieden.

De Inschrijvingsbiljetten, op zegel, behelzende de namen en woonplaatsen van de aannemers en hunne borgen, mitsgaders de aannemingssom in schrijfletters, zullen vóór of uiterlijk op den dag der Aanbesteding, des voormiddags ten 11 ure, franco moeten bezorgd worden ter Secretarie van de Directie der Marine te Amsterdam.

Amsterdam, den 7den December 1860.

*De Directeur en Kommandant der Marine,*
C. J. BERGHUIS.

*** De Luitenant-Kolonel, belast met het toezigt over de Garnizoensbakkerij te Leiden, zal, op Donderdag, den 27sten December 1860, des middags ten 12 ure, in de Kazerne aan de Witte Poort, Aanbesteden:

4 1/2 Last Rhijn-tarwe, wegende minstens 77 pond per mud;
4 1/2 „ Jarige Zeeuwsche Tarwe, weg. minst. 74 pond per mud;
2 „ Jarige Inlandsche of Pruissische Rogge, wegende minstens 72 pond per mud.

De voorwaarden zullen dagelijks, van 10 tot 2 ure, op het Bureau aldaar ter lezing liggen.

De Gegadigden worden herinnerd, dat het Merk, op de aan te bieden Monsters voorkomende, ook op den Omslag, waarmede het inschrijvingsbiljet wordt ingezonden, behoort te worden gesteld.

Leiden, den 13den December 1860.

*De Luitenant-Kolonel voornoemd,*
SWEEMER.

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** Bij Brieven van Meerderjarig-verklaring, door den Hoogen Raad verleend den 23sten November 1860, goedgekeurd bij 's Konings besluit dd. 6 December 1860, n°. 33, gratis geregistreerd den 12den December 1860, zijn aan *Hendrika Janetta Segers*, wonende te 's Gravenhage, gegeven al de Regten bij de Wet aan Meerderjarigen toegekend, behoudens de bepaling van Art. 478 van het Burgerlijk Wetboek.

C. J. FRANÇOIS,
[Kosteloos.] *Procureur bij den Hoogen Raad.*

*** Bij Brieven van Meerderjarig-verklaring, door den Hoogen Raad verleend den 23sten November 1860, goedgekeurd bij 's Konings besluit dd. 6 December 1860, n°. 33, gratis geregistreerd den 12den December 1860, zijn aan *Antoinetta Johanna van Pembroek*, wettig gedomicilieerd te Zelhem, gegeven al de Regten bij de Wet aan Meerderjarige toegekend, behoudens de bepaling van Art. 478 van het Burgerlijk Wetboek.

JAN VAN DER JAGT,
*Procureur bij den Hoogen Raad.*

*** Bij Vonnis der Arrondissements-regtbank te Amsterdam (1ste Kamer), dd. 10 December 1860, is *Carel Roelof Jühl*, wonende te Amsterdam, wegens zwakheid van geestvermogens, op eigen verzoek, gesteld onder Curatele.

Geschiedende hiervan aankondiging ingevolge de Artt. 498 en 499 van het Burgerlijk Wetboek.

*De Officier van Justitie,*
H. A. HARTOGH.

*** Bij Acte, den 13den December 1860 voor den Regter in het 1ste Kanton, 1ste Arrondissement der provincie Utrecht verleden, is aan Mr. *Floris Adriaan van Hall*, Advocaat, wonende te Utrecht, Handligting verleend ingevolge art. 484 Burgerlijk Wetboek.

Voor Extract,
*De Griffier van het Kantongeregt te Utrecht,*
H. WALLER.

*** Ter voldoening aan Art. 38 van het Wetboek van Koophandel wordt bij deze bekend gemaakt, dat te Culenborg is opgerigt en gevestigd eene naamlooze Vennootschap, onder de benaming van Maatschappij *de Industrie*, bij Acte, op den 24sten September 1860 ten overstaan van den Notaris *J. D. de Man Lapidoth* aldaar verleden, geregistreerd, en dat die Acte, waarop de Koninklijke bewilliging is verleend bij besluit van den 1sten November 1860, n°. 61, is geplaatst in de *Nederlandsche Staats-courant* van den 8sten December 1860, n°. 291.

*** Bij onderhandsche Acte, geteekend te Wildervank den 10den December 1860, behoorlijk geregistreerd, hebben de endergeteekenden *Jan Claas Feddes*, van beroep Landgebruiker, en *Adriaan Vernhoven Hendrikszoon*, Secretaris van het Waterschapsbestuur, beiden wonende te Wildervank, een Contract van Vennootschap gesloten, ten doel hebbende de uitoefening van het Kassiersvak en den Commissiehandel in Effecten, en zulks onder de Firma *Feddes en Vernhoven*.

De Vennootschap, aanvangende den 1sten Januarij 1861, is aangegaan voor den tijd van vijf jaren. Beide Vennooten hebben het regt van teekening, doch zal voor de opneming van gelden de handteekening van beide Vennooten noodig zijn.

Wildervank, den 14den December 1860.

J. C. FEDDES.
A. VERNHOVEN *Hendrikszoon.*

*** Alle zoo bekende als onbekende Schuldeischers der onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde Nalatenschap van wijlen *Johann Friedrich Adolhh Boden*, zich ook genoemd hebbende *Jan Boden*, in leven Boekhandelaar, gewoond hebbende te Zwijndrecht en aldaar overleden den 22sten November 1859, worden bij deze Opgeroepen tot het aanhooren en opnemen der Rekening en Verantwoording, welke door de Erfgenamen dier Nalatenschap van hun beheer zal worden afgelegd, op Donderdag den 27sten December 1860, des voormiddags ten tien ure, te Zwijndrecht, in het Gemeentehuis bij L. de Leeuw, zullende, indien er geen verzet plaats heeft, onmiddellijk tot de betaling der Schuldvorderingen worden overgegaan, voor zooverre de baten der Nalatenschap toereikende zijn.

## TELEGRAPHISCHE BEURSBERIGTEN.

VRIJDAG 14 DECEMBER 1860.

Amsterdam.

| | pCt. | | | |
|---|---|---|---|---|
| NEDERL. Werkelijke Schuld. | 2 1/2 | 62 15/16 | 63 1/8 | 63 1/8 |
| Dito dito | 3 | 75 1/2 | 75 5/8 | 75 5/8 |
| Dito dito | 4 | 98 | 98 1/8 | 98 1/8 |
| Handel-maatschappij | | 129 | — | — |
| SPANJE | 1 3/4 | 40 15/16 | 41 1/16 | 41 1/16 |
| Binnenlandsche | 3 | 48 1/16 | 48 1/4 | 48 1/4 |
| PORTUGAL, oude. | 3 | 45 3/4 | — | — |
| RUSLAND, oude | 5 | 102 1/4 | 102 3/8 | — |
| Nieuwe | 5 | — | — | — |
| Hope | 4 | 75 7/8 | — | — |
| Stieglitz | 4 | 75 15/16 | — | — |
| Dito, 5de serie | 5 | — | — | — |
| Dito, 6de serie | 5 | 95 1/4 | 95 3/8 | — |
| Leening 1860 | 4 1/2 | 89 5/8 | — | — |
| OOSTENRIJK, Metalliek | 5 | 43 5/8 | 43 3/4 | 43 11/16 |
| Dito | 2 1/2 | 23 11/16 | — | — |
| Zilveren | 5 | 64 7/8 | 65 | — |
| Nationalen | 5 | 50 11/2 | 50 5/8 | 50 5/8 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| LONDEN, Consols. | 92 5/8 | ANTWERPEN, Metalliek. | 53 |
| Spanje | — | Spanje | — |
| PARIJS, Fr. rente | 68.87 | WEENEN, Metalliek. | 64.00 |
| Spanje | 45 3/4 | Wissel Londen. | 140.35 |

# PRIJS-COURANT,

*opgemaakt en uitgegeven den 10den December* 1860.

op last van Zijne Excellentie den Heer Minister van Finantien, door de beëedigde Makelaars G. A. van der Voort, A. Craandijk, P. J. A. Sundorff, T. J. B. Westerwoudt, P. E. H. Praetorius, J. H. Roelofsz, D. Reul Koopman, G. van der Weyden Jr. en L. H. Weetjen, ter voldoening aan het bepaalde bij art. 23, lit. D, der wet van den 13den Mei 1859 (*Staatsblad* nº. 36), tot regeling der waarde van de zaken onder nº. 1 van art. 1 dier wet omschreven, behoorende tot nalatenschappen waarvan het regt van successie en van overgang verschuldigd is.

NB. Van de Effecten, achter welke in de kolom van den interest niets ingevuld is, wordt op de memorie van aangeving geen interest gebragt, aangezien de te goed zijnde dividenden onder de getaxeerde waarde begrepen zijn, uitgezonderd de actien der *Nederlandsche Bank* en de aandeelen in de *Nederlandsche Handelmaatschappij*, waarbij, ofschoon onbepaalde dividenden gevende, in den handel *eene rente* berekend wordt.

| VERSCHILLENDE SOORTEN DER EFFECTEN. | Int. Pct. | WAARDE. |
|---|---|---|
| **BINNENLANDSCHE EFFECTEN.** | | |
| Inschrijving en Certificaten Werkelijke Schuld | $2\frac{1}{2}$ | $62\frac{3}{4}$ pCt. |
| Dito en dito | 3 | $75\frac{1}{2}$ » |
| Dito en dito | 4 | $98\frac{1}{4}$ » |
| Obligatien, ten laste der Oost-Indische bezittingen | 4 | 96 » |
| Schuldbek. Amort. Syndicaat. | $3\frac{1}{2}$ | $92\frac{1}{2}$ » |
| STAD AMSTERDAM. | | |
| Schuldbekentenissen 1829. | 5 | $102\frac{1}{2}$ » |
| Losrenten 1845 en 1856 | 4 | 99 » |
| STAD MIDDELBURG. | | |
| Obligat. genegotieerd à 3 pCt. | $\frac{1}{2}$ | $9\frac{1}{2}$ » |
| PARTICULIERE BINNENLANDSCHE NEGOTIATIEN. | | |
| Actien in de Nederl. Bank [rente 4 pCt. sedert 1º. April 1860]. | .... | 174 » |
| Aandeelen in de Nederlandsche Handelmaatschappij (rente $4\frac{1}{2}$ pCt. sedert 1 Julij 1860) | .... | 129 » |
| Dito, Amsterd. Entrepot-Dok. | $4\frac{1}{2}$ | 101 » |
| Aandeelen, Hollands. IJzeren Spoorwegmaatschappij | .... | 79 » |
| Leening, dito Aº. 1844, 1847 en 1860 | $4\frac{1}{2}$ | $99\frac{1}{2}$ » |
| Obligatien, Nederlands. Rhijn-Spoorwegmaats. Aº. 1838. | $4\frac{1}{2}$ | $101\frac{1}{4}$ » |
| Aandeelen in de Assur.-Comp. te Amsterd., Direct. *H. van den Broeke* en *B. J. Momma* | .... | 364 » |
| Aandeelen in de Nederl. Assur.-Compagnie te Amsterdam, Direct. *J. Spengler* en *H. F. de Waal*. | .... | 181 » |
| Aandeelen in de Brand-Maatsch. te Amst., Direct. *C. M. P. ten Sande* en *Jan Jarman* | .... | 216 » |
| Aandeelen in de Amsterd. Brand-Assurr.-Comp., Direct. *Ed. Croese* en *C. A. Hekman*. | .... | 230 » |
| Aandeelen in de Amsterd. Brand-Societeit, Direct. *L. H. Lankhorst* en *A. Rauesteyn* | .... | 143 » |
| Aandeelen in de Holl. Brand-en Levensverz. Societeit, Dir. *J. Zuyderhoff* en *T. Zuyderhoff* Jz. | .... | 149 » |
| Aandeelen in de Amsterd. Zee- en Brand-Assurrantie-Maatschappij, Directeur *A. C. Beuman*. | .... | 187 » |
| Aandeelen in de Brandgevaar-Maats., Dir. *J. H. Lugt* en *H. Salm* | .... | 138 » |
| Aandeelen in de Brand-Assurrantie-Maats., Direct. *J. T. van Bosse* | .... | 152 » |
| Aandeelen in de Holl. Societ. van Levensv., Direct. *P. Langerhuizen*. | 4 | 230 » |
| **BUITENLANDSCHE EFFECTEN.** | | |
| ENGELAND. *Het divid. vervalt* | | |
| Actien in de O. I. Compagnie, Januarij en Julij | | 221 » |
| Dito, in de Bank, April en Oct. | | 230 » |
| Gereduceerde 3 pCt. Annuiteiten, April en October | | $91\frac{1}{2}$ » |
| Geconsolideerde 3 pCt. dito, Januarij en Julij | | $92\frac{1}{4}$ Engl. |
| (Het L. st. te rekenen à f 11.67⁵). | | |
| RUSLAND. | | |
| Obligatien, bij *Hope* en *Comp.* neg. 1798 en 1816 | 5 | $102\frac{1}{2}$ pCt. |
| Dito bij dito 1828 en 1829 | 5 | $101\frac{1}{4}$ » |
| 1) Inschrijving op het Grootb. in assignaten | 6 | 57 » |
| 1) Certificaten van dito, diverse admin.-kantoren te Amsterd. | 6 | 57 » |
| 2) Inschrijvingen en certific. in zilver | 6 | $102\frac{1}{2}$ » |
| 2) Idem 3de en 4de serie Aº. 1831 en 1833 | 5 | 86 » |
| 2) Certificaten, administratie Hamburg Aº. 1820 | 5 | 87 » |
| 2) Certific. admin. Amsterdam. | 5 | 86 pCt. |
| 2) Oblig., te Lond. neg Aº. 1822 | 5 | $94\frac{1}{4}$ » |
| 3) Dito » dito » » 1850 | $4\frac{1}{2}$ | $90\frac{1}{2}$ » |
| 3) Dito » dito » » 1859 | 3 | $60\frac{3}{4}$ » |
| 2) Inschrijving en certificaten bij *Hope & Cº.*, *c. s.* | 4 | 76 » |
| 2) Dito en origin. bewijzen van inschrijving van de 2de, 3de, 4de en 5de Leening. | 4 | 76 » |
| 2) Dito en dito 5de serie Aº. 1854 | 5 | 86 » |
| 2) Dito 6de serie » 1855 | 5 | $95\frac{3}{4}$ » |
| Aandeelen in de groote maatschappij der Russische spoorwegen à 125 Z. R. of f 236. | .... | f 207.00 |
| 2) Russ. spoorweg oblig. 1858 | $4\frac{1}{2}$ | 80 pCt. |
| 3) Obl. Neg. 1860, bij *Hope & Cº.* | $4\frac{1}{2}$ | $89\frac{3}{4}$ » |
| POLEN. | | |
| 2) Schatkist-Oblig., Neg. 1841 | 4 | 78 » |
| Aandeelen Neg. 1835 à Flor. 500 à 4 pCt. | .... | f 165.00 |
| OOSTENRIJK. | | |
| Obligatien op de Weener Bank, genegotieerd bij *Goll en Comp.* | 5 | $52\frac{1}{2}$ pCt. |
| Dito, idem idem | $4\frac{1}{2}$ | 44 » |
| Dito, idem idem | 4 | $43\frac{1}{2}$ » |
| 4) Dito, supplem. letter G. | 4 | 43 » |
| 4) Certificaten van originele Weener Stads-Bank Obligat. bij *Goll* en *Cº.* | $2\frac{1}{2}$ | $37\frac{1}{2}$ » |
| 4) Oblig. Weener Met., div. dat. | 5 | $43\frac{3}{4}$ » |
| 4) Dito idem idem | $4\frac{1}{2}$ | $38\frac{1}{4}$ » |
| 4) Dito idem idem | 4 | $33\frac{1}{2}$ » |
| 4) Dito idem idem | 3 | 27 » |
| 4) Dito idem idem | $2\frac{1}{2}$ | $23\frac{1}{2}$ » |
| 4) Dito idem idem | 1 | $8\frac{3}{4}$ » |
| 4) Dito rente, betaalb. te Amsterdam in zilver 1849, 1851, 1854 | 5 | $65\frac{1}{2}$ » |
| 4) Dito Nationale betaalbaar te Weenen in specie | 5 | $51\frac{1}{4}$ » |
| Aandeelen in de Oostenrijksche Nationale Bank te Weenen à C. M. fl. 1000. | 3 | f 620.00 |
| Dito Neg. 1839, 30 Mill. groot C. M. fl. 250 | .... | » 235.00 |
| Dito Neg. 1854, 50 Mill. groot C. M. fl. 250, à 4 pCt | .... | » 195.00 |
| Dito Neg. 1860, 200 Mill. groot O. W. fl. 500, à 5 pCt | .... | » 359.00 |
| Fransch-Oostenr. spoorw. obl. bij *Hope & Cº.* à frs. 500 | .... | » 120.00 |
| FRANKRIJK. | | |
| 5) Inschrijving en certificaten. | $4\frac{1}{2}$ | $87\frac{1}{4}$ pCt. |
| 5) Dito en dito. | 3 | 64 » |
| Certificaten van actien in de Fransche Bank | .... | f 1330.00 |
| BELGIE. | | |
| 6) Obligatien, Negotiatie 1838. | 3 | $68\frac{1}{2}$ pCt. |
| 6) Dito. 1836. | 4 | 87 » |
| 5) Inschrijving en certificaten. | $2\frac{1}{2}$ | $52\frac{1}{4}$ » |
| 5) Obligatien | $4\frac{1}{2}$ | $90\frac{1}{2}$ » |
| PRUISSEN. | | |
| 7) Obligatie Neg. 1850, 1851, 1854 en 1856. | $4\frac{1}{2}$ | $98\frac{1}{2}$ » |
| 7) Idem 1859. | 5 | $103\frac{1}{2}$ » |
| Aandeelen Aº. 1854 à Th. 100 Intr. à $3\frac{1}{2}$ pCt., losbaar met premie | | f 209.00 |
| 7) Idem in de Pruissische Bank. | $4\frac{1}{2}$ | 124 pCt. |
| SPANJE. | | |
| 8) Oblig. Aº. 1841, te Londen | 3 | $49\frac{1}{4}$ » |
| 9) Oblig. Binnenl. Schuld | 3 | $47\frac{3}{4}$ » |
| 9) Oblig. Buitenl. uitgestelde Schuld 3 pCt., thans | $1\frac{3}{4}$ | $40\frac{3}{4}$ » |
| 9) Oblig. Amort. Schuld, 2de kl. | | $22\frac{1}{2}$ » |
| PORTUGAL. | | |
| 3) Oblig., Aº. 1853, 100 L. st. | 3 | $45\frac{1}{2}$ » |
| 3) Dito, » 1856, 1857 en 1859, 100 L. st. | 3 | $44\frac{1}{4}$ » |
| 3) Dito, uitgest. Schuld (1863 3 pCt.) | .... | 35 » |
| 10) Dito Binnenl. Schuld. | 3 | $43\frac{1}{2}$ » |
| PAUSELIJKE STAAT. | | |
| 5) Oblig., genegot. te Parijs | 5 | 69 pCt. |
| 11) Certificaten bij *J. van Beeck Vollenhoven*, *c. s.* | 5 | 66 » |
| SARDINIE. | | |
| 3) Obligatien te Londen, 1851. | 5 | 80 » |
| NAPELS. | | |
| 12) Cert. van 5 pCt. Geconsol. Schuld bij *Lamaison en Bourner* | 5 | 83 » |
| DENEMARKEN. | | |
| Obligatien op de Tollen, Kroon- en Leen- en Wisselbank | 4 | 95 » |
| Dito, idem | $3\frac{1}{2}$ | 83 » |
| 3) Dito, genegot. te Lond. 1825. | 3 | 82 » |
| 3) Dito, dito 1850 | 5 | $97\frac{1}{2}$ » |
| AMERIKA. | | |
| 3) Oblig. van de Citizens Bank in Louisiana, Aº. 1836 en 1837. | 5 | $101\frac{1}{4}$ » |
| 3) Obligatien van de Bank te Philadelpia bij *Rothschild* | .... | 79 » |
| Aandeelen van Amerikaansche Fondsen bij *Hope & Cº.*, lit. A. | .... | f 1000.00 |
| Dito, dito lit. B. | .... | » 1035.00 |
| 13) Certificaten ten laste der Vereen. Staten, bij *Hope & C.* Losbaar na 1867 en 1868 | 6 | $102\frac{1}{2}$ pCt. |
| 13) Dito, ten laste van Pensylvania bij idem, Losb. na 1862. | 5 | 89 » |
| 13) Obligatien, Illinois Centraal Spoorweg-Maatschappij | 7 | 91 » |
| MEXICO. | | |
| 3) Obligatien, te Londen | 3 | $19\frac{1}{4}$ a) » |
| BRAZILIE. | | |
| 3) Obligat. genegot. te Londen bij *Rothschild* 1824, L. st. 100 | 5 | $96\frac{1}{4}$ » |
| 3) Dito, idem 1824, L. st. 200. | 5 | $96\frac{1}{4}$ » |
| 3) Dito, dito bij *J. L. Goldsmid* 1843, L. st. 100 en 200 | 5 | 96 » |
| 3) Dito, dito bij *Samuel en Philips* 1839, L. st. 100 en 200. | 5 | 96 » |
| 3) Dito, dito bij *Rothschild*, 1852, 1858 en 1860 | $4\frac{1}{2}$ | 85 » |
| ECUADOR. | | |
| 3) Obligatien, te London. 1855. | 1 | $11\frac{3}{4}$ b) » |
| VENEZUELA. | | |
| 3) Obligatien te Londen. | 3 | $19\frac{1}{4}$ c) » |
| 3) Idem | $1\frac{1}{2}$ | 10 d) » |
| NIEUW-GRANADA. | | |
| 3) Oblig. te London 6 pCt., thans | $4\frac{1}{4}$ | $15\frac{1}{4}$ e) » |
| 3) Uitgestelde Schuld | .... | $5\frac{3}{4}$ » |
| PERU. | | |
| 3) Obligatien, geneg. te Londen | $4\frac{1}{2}$ | 91 » |

**WISSELKOERSEN**

**te Amsterdam.**

| | | | |
|---|---|---|---|
| Parijs | Kort | f 55.87½ | per 40 Kr. van 3 francs. |
| Hamburg | » | 35.31 | » 40 Mark banco. |
| Weenen | 6/w. | 31.00 | » Fl. 100 Oostenr. Währ. |
| Lissabon | 3/m. | 41.12½ | » 40 Crusados. |
| Napels | 2/m. | 77.00 | » 40 Duc. di reg. of 176 L |
| Londen | Kort | 11.75 | » L. st. |
| St. Peter | 3/m. | 1.70 | » 1 Zilveren Roebel. |
| Madrid | 3/m. | 2.39 | » Piast. van 20 Réal. de V. |

| | |
|---|---|
| 1. De Roebel te rekenen à f | 1.00 |
| 2. De Roebel » » » | 2.00 |
| 3. Het L. st. » » » | 12.00 |
| 4. De Weener Gulden » » » | 1.25 |
| 5. De Franc » » » | 0.50 |
| 6. De Franc » » » | 0.47½ |
| 7. De Thaler » » » | 1.80 |
| 8. De 85 L. st. » » » | 1000.00 |
| 9. De Piaster » » » | 2.50 |
| 10. De 1000/Mill. Reis » » » | 2700.00 |
| 11. De Scudi » » » | 2.50 |
| 12. De Lire » » » | 0.50 |
| 13. De Dollar » » » | 2.50 |

*Amsterdam, dito als boven.*

*a*) Onder den koopprijs begrepen 13 achterstallige coupons. *b*) Idem 2 coupons. *c*) Idem 1 coupon. *d*) Idem 1 coupon. *e*) Idem 15 coupons.

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.